

PRESBITER

Érdekességek honlapunkon: www.presbiteriszovetség.hu

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXVII. évfolyam 5. szám

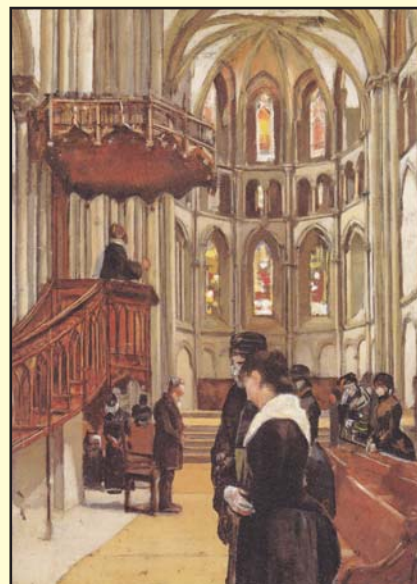
BUDAPEST

2018. szeptember-október

Magyar Református Presbiteri Szövetség
Áldás, békesség Istentől!

Tisztelettel és szeretettel köszöntünk a Magyar Református Presbiteri Szövetség honlapján!

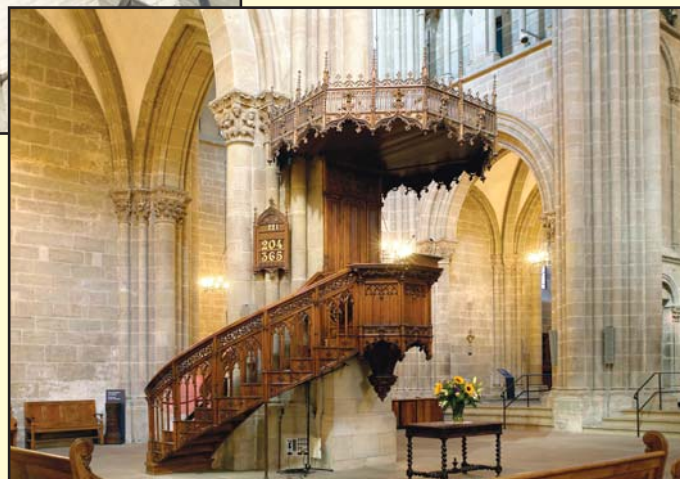
A sziv új vallása a reformáció (Kálvin)

Református jellemvonások (2. old.)

Az öszvér, az autóbusz és a protestáns, meg a református (3. old.)

Hogyan tovább? – A reformáció jubileuma után (4. old.)

Kikért imádkozol?

Presbiterek tanácskoztak
református imakultúránkról
Sólyomkőváron (12. old.)

Református jellemvonások

DR. BÉKEFY LAJOS

Jellem forrás, jellem formáló erő: a Biblia. Brian A. Gerrish angliai születésű, chicagói református teológiai professzor, korábban az USA Presbiteriánus Egyházának lelkésze egyik tanulmányában azt írta, hogy a református szellemi alapállás, habitus, jellegzetesség forrása a *Biblia*, kialakításának eszköze a *hitbeli nevelés*. A nevelés segít hozzá a lelkiismeretességhez, az igazságszeretethez, a függetlenség igényéhez. Ezek olyan szellemi erények, amelyekre aztán rá lehet építeni egész gondolkodási rendszereket, viselkedési formákat, erkölcsöt,

hitbeli életvezetést, életminőséget, életformát, családot, nemzetet. Most öt református sajátosságot emelünk ki.

Református jellemvonás a tiszteletadás, tiszteletadás. Ennek pontosan az ellenkezője a „divat” manapság: cinikus semmibevétele másoknak, a „nálam a tuti igazság” önhitt, öngazult pimaszsága, a tiszteletlen beszéd és magatartás, amelynek a mélyén az önbálványozás húzódik meg legtöbbször. Közösségi tekintetben az „elnomádósodás”, elpogányosodás vírusa fertőz (*H. Timm*). A református embert ezzel szemben a múlt megbecsülése, az atyák megbecsülése, az örökség, a jelen és a jövő megbecsülése jellemzi. Illés vallomásra utal vissza ez az attitűd, aki a pusztai rekettyebokor alatt döbben rá Jezából üldözéseire nyomán erre: „*Nem vagyok jobb elődeimnél!*” (1Kir 19,4). Mi sem vagyunk jobbak, de vagyunk-e legalább annyira „jó” presbiterként, lelkészként, esperesként, püspökként, mint ők voltak? Vagy a „családfánkon” felmenőinkhez képest? Mi mindent köszönhetünk azoknak, akik előttünk jártak – hitben, egyház- és nemzetépítésben és családszeretletben! Az értékeket őrizők és áthagyományozók tiszteletéről szól ez az első református karaktervonás: aki tudja tisztelni Istent, az tudja tisztelni, megbecsülni azokat, akik az Ő nevében jártak, alkottak, éltek és haltak. És azokat, akik körülötte élnek ma. *A tiszteletadást Istenért tesszük, belső elkötelezettségből*, nem, mert ezzel bárkinek is tartoznánk! Nem a közmorál, hanem hitünk alapján cselekszünk! Nem vagyunk jobbak elődeinknél, de legalább lennének olyanok, mint ők! Elérjük-e Pál aranyszabályának a szintjét: „*a tiszteletadásban egymást megelőzők*” legyetek (Róm 12,10)?

Református jellemvonás a tiszteletteljes kritika. A tisztelet és a kritikus hozzáállás együtt kell járjon. Ha csak tisztelet van valakiben, akkor akár személyi kultuszba vagy bálványozásba is eshetünk. Ha meg csak kritika van, embertelenül elidegenfünk mindent és mindenkit elutasíthatunk, eltaszíthatunk magunktól, s ami még rosszabb: a Krisztus-ügytől, amit képviselünk vagy képviselnünk kellene. A tisztelet és a kritika, a *tiszteletteljes kritika* egyensúlyának megtalálása és gyakorlása a sajátosságunk. Olykor felfedezhetjük magunkon, hogy mennyire *kritikán alul kritikusak*, bántóak, durvák vagyunk. Egyszer valaki Kálvint megszólította Genfben az utcán: „Kálvin testvér!” mire ő így csattant fel: „Monsieur Kálvin, világos!?”. Ugyanez a Kálvin azonban kritikus szellemben fordult szembe a babonáságokkal, hitetlenségekkel, hiedelmekkel, egyházi torzulásokkal, hatalmi korrupcióval. Enélkül nem is lett volna reformáció. A református hagyomány is úgy alakult ki és maradt fenn, hogy a *kritikai szellem mindig önkritikán, bűnbánaton, az Ige tükrébe tekintve*, igei kontroll alatt formálódott ki. Bocsánatkéréssel és megbocsátással! A református egyházi önkritika alapelve: *ecclesia reformata, semper reformanda – a reformált egyháznak is állandó reformálásra van szüksége*. De nem csak az egyháznak, hanem az egyháztagoknak is, elsősorban, hiszen az egyház belőlük épül fel és a kívülről rajtuk mérjük le az egyházat.

Református jellemvonás a belátás, a Biblia alapján tanulásra kész nyitottság. Ennek következménye, hogy a református egyházban egységes igei világ- és életlátás alakult ki, amit Kálvin „*keresztény filozófiának*” nevezett el. Ennek a látásmódnak az egyetemességét, korokat, kontinenseket átívelő és átjáró, tartós jellegét a teljes Szentírás ta-

(Folytatás a 4. oldalon.)

Tartalom

Református jellemvonások	2
Küldetés	3
Főpapi imádság.....	4
A hit és a tudomány határán (2).....	5
Az öszvér, az autóbusz és a protestáns, meg a református	6
Újdonságok honlapunkon.....	6
Hogyan tovább? – A reformáció jubileuma után.....	7
Az elmulasztott lehetőség.....	7
„Elég néked az én kegyelmem...”	8
Az irgalmas szemű Tarnay Endre.....	9
Szárszói zárszó	10
Imádkozó és áldozatvállaló presbiter.....	11
Presbiterek tanácskoztak a református imakultúráról Súlyomkőváron	12
Kálvin levele egy francia úrnak Béza Tódor fájdalmával és a maga szomorúságával kapcsolatban	13
Mi történt a cigánymisszióban, és hol van Hadad?	14
Kálvin evangéliumi bölcsességéből.....	14
A kéz mindig kéznél van.....	15
V. Drávaszögi Magyarok Fesztiválja Baranyában	16
Több mint szolgálat	16
Krisztusra alapozva újat építeni.....	17
Testi és lelki távlatok – Egy ember, két világ	18
Kárpátaljáról érkezett kérés.....	18
Az Úrba kapaszkodás történelmi pillanatai	19
Reformáció ünnepére készülve emlékezzünk	20
Aki protestánsul imádkozott.....	21
Bizonyságtétel	21
Szövetségünk életéből	22
Háromdimenziós egyházi képeslapok	23
Comenius Ámos János, a pataki vendégprofesszor, aki a szívével látott.....	24

Az Ige körül

Küldetésben

DR. VICZIÁN MIKLÓS

„A vacsora órájában elküldte a szolgáját, hogy mondja meg a meghívottaknak: Jöjjetek, mert már minden készen van!” (Lk 14,17).

A presbiteri szolgálatról szeretnék szólni. Távolról indulok, de a végén elérkezünk hozzánk, presbiteriekig.

A szolga, mint személy és a szolgálat, mint tevékenység végighúzódik a teljes Szentírásron. **Az ószövetségi kifejezésnek** ('-b-d, 'ebed) széles jelentésskálája van: magában foglalja az emberi élet területén végződő és elvégezhető összes munkát és szolgálatot. Így jelenthet emberek vagy népek közötti tartós vagy ideiglenes viszonyt, de kifejezheti a papok, léviták liturgikus – az Úrnak végzett – tevékenységét is.

Már Noé megátkozta Kánaánt, hogy legyen Sém szolgája (1Móz 9,27). Ábrahámot az Úr a szolgájának nevezi (1Móz 26,24). Rebekának úgy jelentette meg az Úr, hogy „Két nép van méhedben, ... de a nagyobbik szolgál a kisebbnek!” (1Móz 25,23). Sokszor azonban csak udvariassági formulaként olvassuk, hogy „... a te szolgád”, ami hasonlatos a magyar régies, udvariaskodó köszönéshez, hogy aláztatos szolgája. Máskor viszont valóságos rabszolgaságot jelent, amikor például valaki eladósodik, és eladja magát vagy egész családját egy másik izraeli ember rabszolgájának. Az így elszegődött embert/családot szabadon kellett bocsájtani az elengedés évében (2Móz 21,2kk).

Külön témakört jelent a papok és léviták szolgálat. A főpap a süvegén viselte a feliratot, hogy „Az Úr szent tulajdona!” (2Móz 28,36), vagyis mindenestül az Úré, mintegy rabszolgája az Úrnak. Hasonlóan a léviták sem kaptak területet az ígért földjén, „mert az Úr papi szolgálatát az ő örökségük” (Józs 18,7).

Az újszövetségi görög nyelv több kifejezéssel is illeti a szolgát, illetve a szolgálat végzését. Megkülönbözteti a rabszolgát (dulosz), aki mindenestül urának a tulajdona, nem rendelkezik saját élete és időbeosztása felett, valamint az olyan szolgát (diakonosz), akinek van saját döntési lehetősége arra, hogy fizettségért, vagy ingyen – jó szándékból – munkát

végezzen egy másik embernek, családnak, közösségnek.

Említés történik az Újszövetségben a tényleges rabszolgaságról, például, amikor Pál apostol az 1Kor 7,22-ben azt írja, hogy „az Úrban elhívott rabszolga az Úr felszabadítottja, hasonlóan a szabadként elhívott a Krisztus rabszolgája”. De – és erre jó példa ez az igever – általában az Isten-ember viszonylatban említi az Újszövetség a rabszolgaságot, amivel azt fejezi ki, hogy Istennek (Krisztusnak) odaszánt életű ember többé nem vélheti úgy, hogy autonóm személyiség, aki a maga szerencsésének kovácsa, hanem mennyei Ura rendelkezik életével, időbeosztásával, anyagi javaival ... mindenével. Még örök életével is! Pál és Péter apostol ezért mutatkozik be így levele elején, hogy „Krisztus Jézus (rab)szolgája” (Rm 1,1; Fil 1,1; 2Pt 1,1)

Ez az Úr-rabszolga viszony jelenik meg azokban a példázatokban, amikor Jézus az Isten országáról ad tanítást. A talantumos példázatban (Mt 25,14kk) például az „idegenbe készülő ember hívatta (rab)szolgáit”. „A vacsora órájában elküldte a (rab)szolgáját” – olvastuk a cím alatti Igében. Ugyanezt a történetet Máté evangélista, aki főleg zsidó származású olvasói számára fogalmazza meg az evangéliumot, úgy írja le, hogy több ütemben is, és több rabszolgát is küld a Gazda, utalva ezzel a próféták egész sorára, akik meghívták számtalan esetben a választott népet (Mt 22, 1kk). Az elutasítás oka mindkét leírás szerint az, hogy a saját pillanatnyi érdekeiket, elfoglaltságukat a Gazda meghívásánál fontosabbnak ítélik. Más a helyzet a gonosz szőlőművelők példázatában (Mt 21,33kk). Itt is rabszolgáit küldi a gazda a termésből neki járó rész begyűjtésére, de ezek a szőlőművelők kegyetlenül bánnak a hozzájuk küldött rabszolgákkal, s végül megölik az egyszülött Fiút is.

Az emberek közti kapcsolatra – ha nem a római birodalom társadalmi viszonyaira utal az Írás – szinte mindig a szolgálat másik vonatkozását találjuk, amit diakonosz szóval illet az Újszövetség. Ugyanis Isten földi népe között nem lehet egyik ember a másik tulajdona (mint ahogy testvérét nem tehet rabszolgájává az ószövetségi ember sem). Ezért még Jézus Krisztusnak sem rabszolgái voltak, amíg emberi testben járt közöttünk, hanem például János anyósa – betegségéből felgyógyulva (Mt 8,15) – vagy Márta, amikor Jézus

náluk tett látogatást (Lk 10,40), meg az Őt kísérelő asszonyok (Mt 27,55), de még megkísérelése után az angyalok is alkalmilag, önként szolgáltak (diakoneo) neki (Mt 4,11).

Érdekes ebből a szempontból Jézusnak a tanítványok rangvitája után adott tanítása (Mt 20,26-28): „... aki naggyá akar lenni közöttetek, az legyen a szolgálat (diakonosz), és aki közöttetek első akar lenni, az legyen a rabszolgálat (dulosz). Mert az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak (diakoneo), hanem hogy ő szolgáljon (diakoneo), és életét adja váltságul sokakért”. Az egymásért végzett szolgálat önkéntes, és nem uralkodhat egyik testvér a másikon. Különösen igaz ez az értünk és helyettünk életét áldozó Jézus Krisztusra. Nem áll hatalmunkban Őt utasítani, neki megsabzni, hogy mit tehet – vagy mit nem. Ő nem a mi rabszolgánk! Máshol ezért isteni hatalmáról, és önkéntes szolgálatáról így vall: „Azért szeret engem az Atya, mert én odaadom az életemet, hogy azután újra visszavegyem. Senki sem veheti el tőlem: én magamtól adom oda. Hatalmam van arra, hogy odaadjam, és hatalmam van arra, hogy ismét visszavegyem: ezt a küldetést kaptam az én Atyámtól” (Jn 10,17).

* * *

Végezetül **elérkeztünk a presbiteri szolgálatig**, amely az Isten földi népe közötti szolgálat – diakónia –, tehát önkéntes, csapatmunka, ahol senki nem uralkodik a másikon. Így a presbitérium nem parancsol sem a lelkipásztoraknak, sem a gyülekezetnek, hanem szolgál. A gondnok még a presbiterek közt is szolgál. Mégis, nem a gyülekezet szolgálai vagyunk, sem nem a lelkipásztoré, hanem az Úré! Mindenestül! Szántóföldünkkel, öt pár ökrünkkel, feleségünkkel, egész életünkkel. Aki nem így szolgál, az béres, és elfut, ha nehézséggel találja magát szemben (Jn 10,12).

Ha mennyei Urunk a meghívottakhoz – a megkeresztelt gyülekezeti tagokhoz – küld üzenettel, akkor őket látogatjuk, köztük szolgálunk, de ha a „a város útjaira és utcáira”, vagy „az utakra és a kerítésekre” küld – abba a világi környezetbe, ahová a gyülekezetünket plántálta az Úr –, akkor ott kell hirdetnünk a nagy vendégségre hívó üzenetet – az evangéliumot.

Ezért Szövetségünk, a Magyar Református Presbiteri Szövetség célja és egész tevékenysége: „A Magyarországi Református Egyház presbiterének, mint a gyülekezetek lelki és anyagi sáfárainak segítése a Jézus Krisztusba, mint személyes Megváltójukba vetett hitre való eljutásban, annak erősítésében, hogy azt megélve és megvallva teljesíteni tudják a Magyarországi Református Egyház törvényeiben a presbiterekkel szemben támasztott követelményeket”. (Részlet az Alapszabályból. <http://presbiteriszovetseg.hu/dokumentumaink>).

Főpapi imádság

„De nem értük könyörgök csupán, hanem azokért is, akik az ő szavukra hisznek énbennem...” (Jn 17,20)

APOSTAGI ZOLTÁN

„De nem értük könyörgök csupán...” Jézus, miután kijelentette, hogy „Aho-gyan engem elküldtél a világba, én is elküldtem őket a vi-
lágba...” (18. vers), egy hatalmas lépéssel tovább megy, s ezáltal új tér- és időbeli dimenziók nyílnak meg. Még ott vannak a tanítványok – „az ő szavukra” –, de már a következő korokért könyörög, mert az, hogy az „ő szavukra”, a bizonyoságtévők hosszú sorát is jelenti. Már előre tekint, krisztusi vízióban látja az övéit, és könyörög értük. A mögöttünk lévő századokért, sőt ezredekért. Mi több, a máért! Értünk. Érted és értem. Ezek Jézusnak a főpapi imában elmondott talán legmegrendítőbb, legszemélyesebb

szavai. Itt érezhetjük őt legközelebb hozzánk. Mert mi is az „ő szavukra” hiszünk, rólunk is szól, sőt, gyermekeinkről és unokáinkról. Ezért ezek a szavak nemcsak érvényesek, de aktuálisak is lesznek egészen a világ végezetéig. Nem csak ott és akkor mondta el, de az Atya jobbjánál végzett közbenjáró szolgálatában nyilván megismétli ma is.

Vajon gondolunk-e erre? Mert ez biztos tudást, de egyben teljes ráhagyatkozást is kell jelentsen számunkra. Fontos, hogy tudjuk, Jézus már születésünk előtt imádkozott értünk, és ma is könyörög, ugyanakkor legalább ennyire fontos, hogy ebből következőleg merjük rábízni magunkat akkor, amikor válságban vagyunk. Akkor, amikor Illéshez hasonlóan úgy érezzük, hogy egyedül vagyunk, és merjünk belekapaszkodni a jézusi többes számba: *azokért*. Ma különösen is hangsúlyos ez az üzenet, tekintettel a nép-

számlálási adatokra, a kutatási és nyilván-tartási statisztikákra. Higgyük, hogy Jézus mindezt képes könyörgésével fölülírni, hogy ma is van, és lesz holnap is *hétezer ember, akik nem hajtanak térdet a Baál előtt* (1Kir 19,18). Mi nyilván többet szeretnénk, de ne feledjük: Urunk azokért imádkozik, akiket az Atya neki adott!

Áldjuk és magasztaljuk Jézust az értünk való közbenjárásáért!

Áldjuk és magasztaljuk Jézust az értünk való közbenjárásáért!

Református jellemvonások

(Folytatás a 2. oldalról.)

nulmányozása biztosítja. Ezért az *Ige egyháza* a református egyház, ez világszerte sajátossága. A református igazságok nem a filozófusok igazságai, hanem az Isten embereinek adott isteni igazságok. Isten távlatából, látásmódjából származnak, tér-időbelileg olyan horizontról, amit semmiféle emberi gondolatrendszer, filozófia nem biztosít, érhet fel. „Az én gondolataim nem a ti gondolataitok...” (Ézs 55,8). A Szentlélek ennek az egyetemes világ- és emberlátásnak a forrása. A mi evangéliumi valóságsemléletünk pedig Isten magvetése bennünk. A presbitereknek a Biblia naponkénti olvasása, tanulmányozása adja meg ezt az istentávlatos, előítéletmentesebb gondolkodási tágasságot. Ezért a kálvinista embernek nem a tiszta szobában, nem a könyvszekrényében van a Bibliája, hanem keze ügyében. Ebből az Isten-tanítást szomjúhozó evangéliumi belátásból született meg a reformátusság kultúraalkotó ereje és képessége, világszerte sok csúcsteljesítménye, a templom és iskola egysége, az egész oktatást, az elemitől az egyetemig magas szintre emelő köznevelői elhivatottsága. És a sok technikai újítás, tudományos felfedezés is.

A református gondolkodás és jellem gyakorlatiassága. A régiek így fogalmazták meg ezt: a *praxis pietatis*. Azaz a kegyesség praxisa, gyakorlata. A tettek által megmutatott hit. Ami egészen az építézetig menően kifejeződött, meg a nemzetközi jog megalapításáig. Irodalmi, festészeti remekművekben. És ez lett a modern világ egyik felhajtó ereje is. A skót *Angus Maddison* közgazdász 40 évnyi kutatással kimutatta ennek folyományaként, hogy a reformáció kora után az európai

protestáns országokban (Hollandia, Svájc, Németország, Skandinávia) az egy főre eső nemzeti jövedelem (GDP) a gyakorolt hitnek a következtében hányszorososa lett a katolikus országok teljesítményének. Kálvin Genfben tetteket várt el a presbitériumtól (konzisztórium) és a városi vezetéstől (magisztrátus), bankároktól és mesteremberektől. „Amikor Genfbe jöttem, semmi jele nem volt itt a reformációnak” – írta. 59 évesen halálos ágyán azt kérte, vigyázzanak a genfi polgárok, lelkészek a reformációra, arra, hogy nem csak az egyházat, hanem a közéletet, a várost is sikerült reformálni az Ige mértéke szerint. Kálvin nem lélekkozmetikázást végzett, hanem mélyreható változásokat indított el. Akadémia, kórház, szegényház, bankreformok maradtak Istenért égő szíve haláláig odaadó szolgálata nyomán. Új életrend. És legfőképpen *az Isten Igéje szerint reformált egyház!* A református presbiter, a református jellem alkotóerejének, gyakorlatiasságnak hajtóereje a csontjainkba rekesztett tűz (Jer 20,9). S mivel minden szent tűz, talentum, odaszánás Istentől van bennünk, ezért az ötödik **jellemvonása a református embernek az alázat és a hála.** „Mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel?” (1Kor 4,7). Ebből következik, hogy mindenért egyedül Istené a dicsőség. Ez a lelki alapállás ment meg minket az önbálványozás és személyi kultusz mindenfajta kísértésétől. Az érett, teli kalász lehajtja fejét. Alázata példaértékű. Még Urunk Jézus is élt példázatában vele. „Lássátok meg, hogy a mezők már fehérek az aratásra” (Ján 4,35). Nem csak a színük, hanem a tartásuk is megragadta isteni lelkét. És a magyar református presbiter miként áll ezzel? Készen állsz-e mindenkor az aratásra, számadásra hitedről – alázattal és hála szívvel?

A hit és a tudomány határán (2.)

DR. NAGY MIHÁLY

A hetvenöt éves, gyermektelen Ábrahámnak azt mondja az Úr: menj arra a földre, amelyet mutatok neked, és nagy néppé teszek. Ábrahám hitt az Úrnak, aki ezért igaznak fogadta el őt (1Móz 12-15). Ábrahámot a feltétlen hit ősképeként tekinthetjük. A tudománnyal is találkozunk már a Biblia első lapjain, egy kiemelkedő mérnöki teljesítmény formájában, ami összefonódik a becsvágy, és a sikeresre való törekvés kísértésével. A Babel tornya építésének indítékaként ezt olvassuk: „Gyertek, vessünk téglát, és égessük ki jól! ...

építsünk magunknak várost és tornyot, amelynek teteje az égig érjen; és szerezzünk magunknak nevet” (1Móz 11,3-4). A Babel tornya tervezői és építői maguknak akartak emléket állítani. Ábrahámnak viszont engedelmissége jutalmául Isten ígéri meg, hogy nagy néppé fogja tenni, sőt nevét is nagyá teszi (1Móz 12,2). Az „égig érő toronyról” pedig azt olvassuk ebben a szelíd humorról tanúszkodó mondatban: „Az Úr pedig leszállt, hogy lássa azt a várost és tornyot, amelyet az emberek építettek” (1Móz 11,5).

Az idősebbeknek már az iskolában megtanították az ateista kommunizmus egyik alaptételét, hogy a természettudományosan művelt embernek azért nincs szüksége Istenre, mert a tudomány a legbonyolultabb dolgokra is választ tud adni. A kommunizmus mintaállama, a Szovjetunió közben széthullott, a hit és a tudomány viszonya azonban sok ember életében ma sem felhőtlen. A technikai civilizáció előrehaladásával egyre pontosabban tudunk mérni, egyre messzebb látunk, egyre gyorsabban és egyre magasabbra repülünk. A közgazdaságtan művelői között sokakat meglepett az Easterlin (boldogság)-paradoxon. Sok fejlett országban végzett kutatás eredménye volt az a megállapítás, hogy az anyagi javak gyarapodásával, a jólétünk növekedésével a jól-létünk, a boldogság-érzésünk csak egy határig növekszik, aztán telítésbe jut. Hasonló gondolat körvonalazódik Jézusnak a Hegyi Beszédben elhangzó mondatában: „Nem több-e az élet a tápláléknál, és a test a ruházatnál?” (Mt 6,25).

Szent-Györgyi Albert (1937-ben kapott Nobel-díjat a C-vitamin felfedezéséért) életében a tudomány és a hit jelenlétét mutatja az egyik imájából való részlet: „Uram! Ne hagyd, hogy leromboljam az élet templomát, engedd, hogy hasznomra váljék a tudás, hogy hasznossá lehessen általa! Adj méltóságot rövid napjainknak!” Kilencvenhárom évesen hunyt el.

Péter apostol ír arról, hogy a Krisztus örök országába vezető úton való járás közben nem nélkülözhető az ismeret (Károli fordítás szerint: tudomány), amelyet a hit és a szeretet fog közre (2 Pt 1,5-7). Az itt következő írásokban – a hit és a természettudomány határán haladva – a keresztyén gondolkodást a Bibliából vett példákkal együtt fogjuk bemutatni.

Hangyák

Az élőlények legtöbb csoportjára – beleértve az embert is – jellemző az önzés. Ösztöne szerint minél több lehetőséget akar magának és közben nincs tekintettel a többiekre. Ezt vette észre Darwin. A fajok eredete című munkájában arról ír, hogy a fajok fejlődését elsősorban a versengés, a létért való küzdelem határozza meg. Akkor, ha a leg-erősebb egyedek szaporodnak tovább, az egész faj erősödik. A darwinizmus, a tudomány tekintélyével támasztotta alá az erőszak uralmát.

A hangyák, a méhek és még több csoportos életformát élő közösség azonban kilóg ebből a sorból. Nézzük, mi okozhatott gondot Darwinnak a hangyák viselkedésében? Abból indult ki, hogy az erősebb egyed, ha

erőszakos, több táplálékhoz jut, ez biztosítja a szűkös időben is az életben maradását. A gyenge pedig elpusztul. A hangyák nem követik ezt a modellt, hanem együttműködnek. Egyikük sem csak magának gyűjt, hanem egymást segítve gyűjtenek a közösségnek. Ez a viselkedés bizonyos fajta lemondást feltételez. Az a kérdés, hogy az eredmény iga-

zolja-e a választott megoldást? További sajtós viselkedést is észre lehet venni a hangyák világában. Bizonyos fajta munkamegosztás is létrejön. A nagyobb testű *kapushangyák* egyáltalán nem vesznek részt az élelem gyűjtésében, hanem a boly bejáratát védelmezik.

Parányi robotokkal sikerült modellezni a hangyák gyűjtögető életmódját. A robotokat úgy programozták, hogy csak jellegzetes alakú, apró tárgyakat gyűjtsenek vagy egymást segítve, vagy önállóan. A kísérlet lelke, irányítója egy szoftver volt, amely a kis robotokat figyelte és csak az eredményesebb tevékenység algoritmusát örökítette tovább. A kísérlet meggyőző eredménye az lett, hogy az önzetlenséget szimuláló kóddal rendelkező robotok, ha elkezdtek együttműködni, sikeresebbek voltak, mint önző társaik. A kísérlet eredménye természetesen az emberi társas tevékenységre is érvényes. Darwin még nem tudott ilyen kísérletet végezni. Talán azért is jutott arra az elhatározásra, hogy elméletének kidolgozásakor a hangyákat egyszerűen figyelmen kívül hagyta.

A Példabeszédek könyve a hangyákat a szorgalmas együttműködés példaként állítja elének (Péld 6,6-8). Az Ószövetség elején arról olvasunk, hogy Isten választott népe számára megtiltja a környező népek körében szokásos „bosszújogot”. „Szemet szemért, fogat fogért ... két foltot két foltért” (2Móz 21,24-25). **Újszövetségi** példa: „és senki se a maga hasznát nézze, hanem mindenki a másokét is” (Fil 2,4), óvja Pál a Filippi gyülekezet tagjait az önzéstől.

Legyek másokra is tekintettel! Ez a gondolkodás – állítják sokan – egy kis keresztyén közösség életében talán megvalósítható, de globális méretekben csak az erő és az elrettentés nyelvén lehet beszélni. Az eredmény: a felhalmozott nukleáris fegyverkészletek bőségesen elegendőek lennének az egész emberiség kipusztítására. A nyersanyag-készletek és a technikai civilizáció vívmányaihoz való egyenlőtlen hozzáférés egyik következménye az Európát napjainkban fenyegető népvándorlás és a fokozódó terrorizmus.

A törzsfeljövéllel és a létért való küzdelemmel a hangyák viselkedését nem lehet megmagyarázni. Rögtön megszűnik viszont az ellentmondás, ha abból indulunk ki, hogy az élőlények különböző csoportjai nem egymagukat kiteljesítő fejlődés következményei, hanem Isten teremtményei. A hangyákat pedig tetszett Istennek olyanná teremteni, amilyenek. Az önzés pusztít, a szeretet éltet. **A hangyák példája segít jól választani.**

Az öszvér, az autóbusz és a protestáns, meg a református

Ugye az mindannyiunk előtt ismert, hogy az öszvér egy ló és egy szamár házasságából született egyed? Nos, valami ilyen az autóbusz is. Ugyanis két őse az automobil és az omnibusz. Az automobil már maga is öszvér, mert egy görög és egy latin szó házasságából született (görög auto-: ön- előtagból és a latin mobilis: mozgó, mozgatható szóból). Az omnibusz pedig egyszerűen azt jelenti latinul, hogy mindenkinek, ugyanis ez a lóvontatta jármű volt a mai városi tömegközlekedés őse. A két jármű házasságából egy, a gyakorlatban nélkülözhetetlen, de nyelvi- leg szörnyzülött jött létre, főleg, ha még a köznyelvben rövidült változatát, a *busz*-t tekintjük. Nyelvi-ileg értelmetlen, de bevált.

Ha nem is ennyire rossz a helyzet a *protestáns*, *protestantizmus* szavainkkal, de érdemes megnézni eredeti jelentését, és visszatérnünk keresztyén, hitvalló életünkben ehhez a jelentéshez. Ugyanis, ez is házasságban született szó, de elhagyta őseit, és önálló életet kezdett – mondhatnánk, protestál ősei jelentése ellen. Szülei a *pro* (-ért) + *testari* (tanúsítani, kijelenteni, deklarálni). Ez utótag gyökere pedig a *testis* (=tanú), amit a Biblia két nagy könyvének régies megnevezésében, az Ó-, és Újtestamentumban fedezhetünk fel, amelyek Istennek az emberrel kötött szövetségéről tanúskodnak.

Manapság, ha valaki protestál, akkor egyértelműen arra gondolunk, hogy valami ellen tiltakozik (protest pártok, protest szavazat stb.). Hogyan változott ekkorát a jelentése? A reformáció koráig kell visszamennünk. Az 1529. évi speyeri birodalmi gyűlésen a reformáció híveire hátrányos határozatot hoztak, amely szerint azok a rendek, amelyek addig a wormszi konkordátumot megtartották (vagyis hűek maradtak Rómához), azok ezentúl is tartásuk meg, amelyek pedig nem tartották meg, azok minden további újjátással hagyjanak fel, és a misetartást engedjék meg. E határozat ellen a szász választó fejedelmek öt másik fejedelmekkel és 14 birodalmi várossal együtt ünnepelesen protestáltak.

Protestáltak, azaz tiltakoztak – mondanánk ma. De ha még három évet visszalépünk, akkor az 1526-os speyeri birodalmi gyűlésen ezek

a fejedelmek és városok – a pápai és birodalmi átok ellenére – életüket kockáztatva, bátran megvallották hitüket, vagyis *protestáltak*. Egységes hitvallásuk meghátrálására kényszerítette a császár nevében elnöklő I. Ferdinándot, aki végül szabad vallásgyakorlást engedélyezett. E kivívott jogok elvétele ellen tiltakoztak az 1529-es birodalmi gyűlésen, s akik itt hitet tettek – s majdan követőiket is – nevezték protestánsoknak.

Kedves protestáns olvasóim! Protestáljunk az ellen, hogy mi tiltakozók vagyunk! Mi nem *valami ellen*, hanem *Valaki mellett* – a Szentírásban magát kijelentő Szentháromság Isten mellett – *pro*-testálunk. Pozitív hitvallásunk természetesen ki is zárja mindazt, ami evvel ellentétes. Akkor tiltakozunk, ha bármit mégis ránk akarnak kényszeríteni, jöjjen az akár egyházi, akár világi forrásból!

* * *

S ha már itt tartunk: a *reformáció* szóházaságát is kiforgatta a köznyelv eredeti jelentéséből. Ugyanis ma a reform azt jelenti,

hogy valamit megváltoztatunk, a régit elvetjük, és új rendszert alakítunk ki. Pedig a *re-* (=vissza, újra, ismét) és a *forma* (jelentését magyarul is értjük) szavakból az az esemény vagy folyamat rajzolódik ki, amikor az eredeti formájához (tartalmához) képest eltorzult, megromlott – *deformálódott* – dolgot visszaállítják eredeti állapotába. Ez történik minden vallási reformáció alkalmával, s bizony a bűn által megromlott földi egyházat folyamatosan reformálni kell (*Ecclesia semper reformari debet*). Tehát az öt évszázaddal ezelőtti reformáció alkalmával nem új egyház jött létre, hanem a megromlott egyetlen egyház igyekezett visszatérni gyökeréhez, a Szentírásához, s mindent, ami attól idegen, kisöpörni. Így, a reformáció feltekezőzetei (elvbene legalább is) a krisztusi egyház igazi örökösei, s aki hozzárakott vagy elvett az eredetiből, az deformálta, azaz megfosztotta eredeti formájától.

Bizony, a deformálódott protestantizmusnak is szüksége lenne egy új reformációra!

Dr. V. M.

Újdonságok honlapunkon

Honlapunkon (www.presbiteriszovetseg.hu) a Híreink rovatban hírt adunk Bihari Területi szervezetünk június 5-i megalakulásáról, a június 29. és július 1. között Kaposváron lezajlott Református Egyházi Napok Dunántúlon („REND”) konferenciáról, a Balatonszárszón megrendezett Református Konferencia aug. 24-i napjáról, melynek témája a külső migráció volt, valamint a Budapest-Pasaréti gyülekezetben a Liebenzelli Misszió által rendezett Külmissziói Napról. Új lapot nyitottunk „Nyilatkozatok” címmel, amelyen hozzáférhetők mindazok az állásfoglalások és nyilatkozatok, melyeket Szövetségünk készített az 1995–2012 között rendezett nemzetközi konferenciák alapján. Ha módjuk nyílik rá, látogassák honlapunkat.

Aki be kíván lépni Szövetségünkbe, a Bemutkozás/Tagjaink lapon talál letölthető belépési nyilatkozatot, aki pedig a Presbiter lap előfizetője szeretne lenni, előfizetési nyilatkozathoz a Kiadványaink/Presbiter folyóirat lapon talál letölthető űrlapot. **(drszs)**

Hogyan tovább? – A reformáció jubileuma után

DR. GYŐRI ISTVÁN

Tavaly ilyenkor zárult a reformáció 500. évfordulójának ünnepi éve, a záróünnepségen egymás után szólalt meg az egyik református püspök és a pünkösdi egyház képviselője. Ez a tény is mutatja, milyen terjedelmes a reformáció örökségét és alapelveit őrző protestáns család.

Minden ünnepnek van hatása a következő időre. Vajon a tavalyi ünnepi évből mit tudunk megőrizni? Voltak szép találkozások, ünnepi rendezvények gyülekezeteinkben. De hogyan tovább? A téli ökumenikus imahéten vannak közös alkalmak a katolikus testvéreinkkel, de mintha sokszor elfeledkeznénk azokról az egyházakról, akik a reformáció örökösei. Vallják, hogy egyedül Krisztus által és kegyelemből van az üdvösség, középpontban az Ige áll, hitvallásukban közelebb állnak hozzánk, ezért sokkal inkább tudnánk tőlük tanulni.

Legközelebb állnak hozzánk az *evangélikusok*, velük istentiszteleti, sőt úrvacsorai közösségünk van évszázadok óta. Az evangélikusok mindig is szoros kapcsolatot ápoltak a német evangélikusokkal, így a német protestantizmusból sok minden a magyar evangélikusokon keresztül jutott el hozzánk. Ilyen volt a német pietizmus, majd a múlt század eleji nagy ébredés, ami közvetve megelevenítette a magyar reformátusságot is, különösen a belmisszió terén, de nem csak országos diakóniai szervezetek, diakonissza anyaházak alakultak, de több gyülekezetben is volt ilyen mozgás. Több dél-borsodi gyülekezetben alakult árvaház, teljesen önerőből, állami támogatás nélkül. Az evangélikus gyülekezetek többségében ma is folyik segítő, diakóniai munka. Legtöbbször van egy gyülekezeti egyesület vagy csoport, amely ezt önkéntes munkaként végzi, lehet tőlük tapasztalatokat, jó példákat átvenni. Sok gyülekezetben a velük való találkozás új lendületet adhat az asszonykörnek, nőszövetségnek és az egész gyülekezetnek.

A *baptista* gyülekezetektől is tanulhatunk. A gyülekezeti tagok is megszólalnak az istentiszteleten, nem csak a prédikátor, és szinte minden istentiszteleten van egy biznyságtétel arról, ki hogyan tapasztalta meg Isten gondviselését, az Ige és az imádság erejét. Minden baptista gyülekezetben magas szintű a zenei kultúra, ez emlékeztet arra, hogy az ószövetségi istentiszteleten is csak jóval és tökéletes dologgal lehetett az Úrnak szolgálni. Legtöbbször van zenetanári szakkép-

zettségű orgonista és karnagy, minden gyülekezetben van énekkar, amely nemcsak ünnepi alkalmakon „lép fel”, hanem legtöbbször ők vezetik az istentiszteleten az éneket, így a gyülekezeti éneklés is gyakran többszólamú.

A *metodisták* és a *kisebb egyházak*, akiket sokszor szabadegyházaknak nevezünk, szintén megérdemlik a figyelmet. Jellemzőjük a rugalmasság és a növekedésre törekvés. Ha egy nagyvárosi lakótelepen vagy vidéki szórványban elkezdődik egy új református gyülekezet szervezése, a legnagyobb kérdés a templomépítés. Ha aztán a még meg sem született gyülekezetnek külső segítségével sikerül felépíteni a templomot, sokszor az a gond, hogy sokba kerül a fenntartása, a téli fűtése. A szabadkeresztyén gyülekezetek minden erejüket a növekedésre koncentrálnak, elkezdik az istentiszteleti alkalmakat egy családi otthonban, hívják a szomszédokat, barátokat. Mikor kinövik a helyet, bérelnek egy termet, akár egy kultúrházban vagy éppen egy üzletközpontban, ahol van elég parkolóhely, mosdó, ruhatár. Vannak már akatáskában hordozható vetítők, elég egy mobiltelefont rákapcsolni, kivétenek a falra egy keresztet és egy bibliai Igét és kész is az istentiszteleti hely. Van tehát sok dolog, amiben tanulhatunk egymástól, ilyenkor ott van az a kérdés is, mi magunk milyen jó példát tudunk mutatni. Az ökumenikus mozgalom története azt mutatja, hogy a 19. századtól kezdve előbb az egyházi ifjúsági szervezetek közti kapcsolatok alakultak ki, majd ezek hatására jöttek létre az egyházak közti kapcsolatok. Ma is lehetne követni ezt az utat. A fiatalok mindig nyitottabbak, szívesen tanulnak, és kevesebb bennük az előítélet. Jó lenne támogatni a konfirmált fiatalok más protestáns egyházakkal való közös programjait, pl. közös kirándulás, táborozások. A csillagpont-hoz hasonló *keresztyén fesztivált* is lehetne indítani *ökumenikus jelleggel*, de nagyon szép lenne feleleveníteni az *építőtáborok* gyakorlatát: többnapos tábor, naponta 6-8 óra önkéntes munkával. Vannak egyházi intézetek, ahol örülnek a segítő kezeknek. Országos adománygyűjtés indult a leégett nagydobronyi imaház és óvoda javára. Milyen szép lenne, ha a névtelen és kicsit személytelen adományküldésen túl összeállna több egyház fiataljaiból egy önkéntes csapat, és pár napra kimennének Nagydobronyba. Ők maguk is sokat tanulnának az ottaniakkal való találkozásban, szép példája lehetne ez a közös hitből fakadó közös segítő munkának, méltó lezárása a reformáció 500 rendezvényeinek. Nem állami pályázatból, mint az eddigi legtöbb rendezvény, hanem saját hitünkől, méltó módon a reformáció eszméihez.

Az elmulasztott lehetőség

DR. RITOÓK ZSIGMOND

Ismeretes: Jézus, hogy az elfáradt tömeget jóllakassa, előhozatja a meglévő néhány kenyert, és a tanítványoknak adja, hogy osszák szét a sokaságnak. Ez meg is történik, mindenki jóllakik, nyilván a tanítványok is. Képzéljük el azt a felháborító, de legalábbis bizarr helyzetet, hogy az egyik tanítvány maga jóllakik a neki nyújtott kenyérral, de másoknak nem ad tovább semmit.

Nyaraltam. A közelben volt egy református üdülő, melyben vasárnaponként istentisztelet szokott lenni. Az egyik vasárnapon – reggeli csendességemben éppen az ötezer ember megalégítését olvastam (Mt 14,13-21) –, amikor odamentem, kiderült, hogy aznap nincs istentisztelet, mert nincs senki üdülő vendég. Tanácstalanul álltunk ott

néhányan, majd – mit volt mit tenni – ki-ki elment a maga üdülőjébe. Én mindenesetre egy kicsit bosszankodva.

Azután elgondolkodtam. Igaz, palástos lelkész nem volt közöttünk, de nem javasolhattam volna például én, hogy „kedves testvérek, ha már együtt vagyunk, imádkozzunk, énekeljünk, és ki-ki mondja el, milyen tanulságot merített az aznapi igeolvasásból”. Nem, ez nem jutott eszembe, csak később. Később.

Ha Nátán próféta találkozott volna velem, a kérdésre, hogy ki volt az a pimasz tanítvány, aki a Jézustól kapott kenyeret nem adta tovább, bizonyára méltán mondhatta volna: Te vagy az az ember (vö. 1Sámuel 12,7). Igaz, erre Nátán nélkül is rájöttem.

Kérdés: Hogyan olvasunk Bibliát? Felismerjük-e az alkalmat, mikor az Igéből cselekedet lehet, jócselekedet, melyet mint lehetőséget, Isten előre elkészített számunkra? Vagy csak akkor ismerjük fel az (elmulasztott) lehetőséget, mikor már késő? Mit ér akkor a bibliaolvasásunk?

„Elég néked az én kegyelmem...” (2Kor 12,9)

Interjú dr. Bodnár Ákossal

KELEMENNÉ FARKAS MÁRTA

Bodnár Ákossal való réges-régi ismeretségem ugyan felvértezett arra, hogy kora ellenére ne valami testileg-lelkileg megfáradt emberrel találkozzam, ám arra tényleg nem számítottam, hogy erőtől és – bátran bevallom – fiatalságtól duzzadó, derűs és, hogy mai divatos kifejezéssel éljek, száz százalékgig kompetens emberrel lesz alkalmam beszélgetni. Pillanatok

alatt visszatalált a régi baráti-testvéri hangra, s zúdította rám az „infót”! Sürgősen beindítottam hát a telefonomon a hangrögzítést, nehogy elszalasszak valami lényegeset, valamit, amit utóval küldhetek az ő nevében a tisztelt Olvasónak. Kérdéseimre (és ezt némileg pironkodva vallom be) nem is igazán volt szükség...

– Apám a Horthy-korszakban kommunista-gyanús volt, Rákosiék alatt meg a horthysta pribék bélyeget ütötték rá. Közben pedig csak angolos beállítottsággal lehetett volna vádolni, mert szívesen hallgatta az angol rádiót. El is vitték anyámmal együtt, s mi hárman, a három testvér, három rokonnál találtunk otthonra vagy másfél évig. Később aztán, amikor hazajöhettek, Miskolcra Debrecenbe költöztünk, s ott érettségiztem a Fazekasban. De milyen kiszámíthatatlanok Isten útjai, s mennyire jót akar nekünk: az egyetemi felvételem idején az apám egykori segédjegyzője volt a tanácselnök, s ő gyakorlatilag tisztára mosta apámat – és így engem – a horthysta pribék gyanútól. Így lettem „egyéb” származású, így vettek fel. S mit tesz Isten, harmadik legjobbként végeztem el az egyetemet.

Közben a feleségemmel még ott az egyetemen szerelemben estem, s ez a szerelem azóta is tart! Irénke lemondott a paraszti származása nyújtotta előnyökről, így én Nyíregyházán Eisert Árpád keze alá kerültem, aki akkoriban élen járt a szívsebészetben. Érdekes, hogy ő hitetlen ember volt, ám ennek ellenére kiváló mesteremmé vált. Egyszer még azt is megfogalmazta, hogy irigyel a hitemért, s én biztosítottam őt, hogy a hit ajándék, amit bárki megkaphat, ha jó helyen kopogtat érte... Irénkém öt gyermeknek adott életet. Most tíz unokánk van, és egy nőten fiunk. A nyíregyházi munkám során mindig a feleségem biztosította a családi hátteret, noha ő maga is főorvosként ment nyugdíjba.

Hallhatunk valamit a hitéletéről, egyházi tisztségeiről?

– Pál olyan szépen mondja a Galata levélben: „... élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.” Nekem van életem a Krisztusban, és élek most már nem én, Bodnár Ákos, hanem a Bodnár Ákos krisztusi élete él bennem. Kétszer él át az ember halálos betegséget: egyszer, amikor hitre tér, s az őembere meghal, és egyszer, amikor tényleg halálos beteg lesz. No, de vála-

szolva a kérdésére: '68-ban lettem presbiter. Volt olyan időszak, amikor Nyíregyházán egy időben voltam egyházközségi és Szabolcs-Szatmárban egyházmegyei gondnok, közben Tiszántúlon főgondnok és ugyanakkor zsinati elnök. Az orvosi etikai bizottságban is felfigyeltek rám, mert nem azon igyekeztem, hogy a bukás után elmeszeljem az illető kollégát, hanem azon, hogy hogyan lehet rajta segíteni.

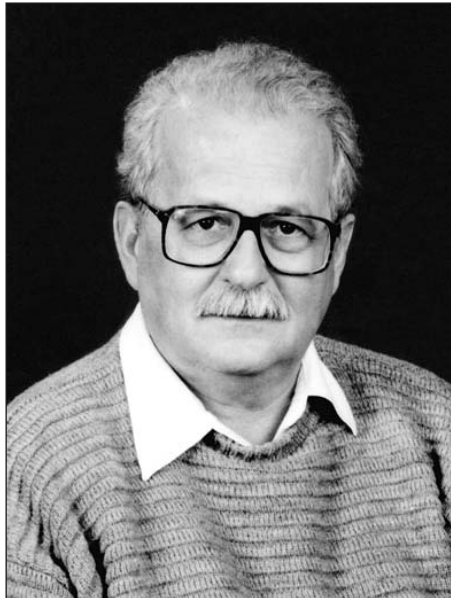
Nem fogunk örökké élni e földi testben, ugye... Önnek mi fontos elvégezni valója van még?

– Mostanában ki-kijárogatunk a temetőbe, és végignézzük a régi sírfeliratokat. Pár év múlva már talán senki sem fogja tudni, ki az, aki ott nyugszik, de Az, Akitől az örök életet kaptuk, ismer minket. Jó, ha ezt tudjuk, és jó, ha ennek tudatában töltjük itt a napjainkat.

A Presbiteri Szövetségben nem viselt tisztséget?

– Nem. Amikor megalakult, én zsinati elnök voltam. Így alapító tag voltam ugyan, de úgy gondoltam, legyenek mások a szövetségi elnökök. A református egyházban sok mindenki mellett szolgáltam, de a legérdekesebb időszakot talán Szabó Magda mellett éltem meg. Szabó Magdát tiszántúli főgondnoknak választották, amikor a Vörösmarty drámáját írta; ebben a pozíciójában kellett cserélnie velem, hogy minden idejét az írásnak szentelhesse. Így, hála Istennek, ő írta meg a drámát. Ezzel mindenki jól járt... A Presbiteri Szövetségben úgy gondoltam, sokkal gazdagabb lehetőségeim vannak, ha nem kötöm le magam egy helyen. Az egyházban nagyobb terem nyílik a szolgálatra, ha szabadabb vagyok. Nem lehet valaki magyar református, ha közben más irányú kötelezettségei is vannak. Nem mindenkit faragtak olyan fából, mint Dani bácsit, aki szinte soha senkinek nem mond nemet. Énnekem, mint sebésznek, tudnom kellett nemet is mondani. Egy dédelgetett álmodat nem sikerült csak megvalósítanom: azt szerettem volna, ha a nagyobb klinikai városokban mindenütt létesülne az országban idős orvos-otthon. Budakeszin, Szegeden, Pécsen, Debrecenben... ez sajnos nem sikerült, de el kellett fogadnom Isten kezéből ezt a kudarcot csakúgy, mint a sikereket a pályámon és az egyházi szolgálataimban.

A Bodnár Ákossal töltött óra úgy röppelt el, mintha csak tíz perc lett volna: nem akartam elhinni, hogy már indulnunk kell, ha azt akarjuk, hogy elérje a pesti buszt. Mert eljött hozzám Zsámbéka a maga 81. esztendejével, fürgén és derűsen, s beszélt nekem hitről, hivatásról és hűségéről. Én feltöltektem, ő – tudom – nem fáradt bele az élet-élmények felidézésébe. Mert a hullámhegyeket és hullám völgyeket Isten kezéből fogadta el, s immár rálátása van az okokra és a célokra is, nem csak az okozatokra, mint kilencedik évtizedébe lépve a legtöbb halandónak...

Az irgalmas szemű Tarnay Endre

MARGIT ISTVÁN

A Péceli Református Egyházközség egyik legnehezebb időszakában választották meg főgondnokká Tarnay Endre MÁV felügyelőt. Az első világháborút lezáró békediktátum nemcsak országunkat csonkította meg, hanem a református egyház életében is jelentékeny változásokat eredményezett. Gyülekezetei mind lelkileg, mind anyagilag súlyos

helyzetbe sodródtak. Így Pécelen sem volt rózsás a helyzet, noha ezekben és az ezt megelőző években – a rendkívüli nehézségek ellenére is – példás eredményekkel büszkélkedhettek.

A gyülekezet első igazán evangéliumi töltetű lelkipásztora a fiatalon, tragikus hirtelenséggel elhunyt György László (1864–1899) volt. Teológusként ragyogó szónoklataival hívta fel magára a figyelmet, majd bekapcsolódott az akkor nyiladozó belmissziói munkába. 1895-ben került Pécelre, ahol élénk lelki munkát végzett. Ő vezette be elsőként a vallásos estélyeket, ahol evangélikációkat tartottak. Úttörő próbálkozása nem maradt bevégezetlen: 1910-ben Forgács Gyula (1879–1941) személyében igazán missziói lelkületű lelkésze lett az eklézsiának, aki azután felvirágoztatta a lelki életet.

Ebben az időben Pécel a református egyház egyik mintagyülekezetének számított. Forgács Gyula vezetésével a vallásos élet kivirágzott, a presbitérium intézkedései nyomán sok olyan változtatást vezettek be, ami az itteni reformátusság javát szolgálta. A lelkésznek ebben a munkában jelentékeny segítőtársa volt az akkor még csak presbitéri tisztelet betöltő Tarnay Endre.

Tarnay a családjával együtt mindig tevékenyen jelen volt a település és az egyházközség életében. A legsúlyosabb időkben is. Isten valahogy különösen a szívükre helyezte az itteni emberek sorsát.

A Nagykunságban, Mezőtúron született, 1865. január 11-én. Iskoláit Losoncon és Miskolcon, később Budapesten végezte. Már fiatalon a Magyar Állami Vasutak szolgálatába lépett, ahol fokozatosan haladt előre a ranglétrán. Innen vonult nyugdíjba is 1921-ben, de ekkor már főfelügyelő volt.

Pécel közéletének kimagasló személyisége volt, aki igen nagy tekintélynek örvendett. Megalapította a Községi Hitelszövetkezetet és a helyi gazdakört, elnöke volt a polgári iskola felügyelőbizottságának. 1920 és 1942 között a református gyülekezet főgondnoka, a Pesti Református Egyházmegye tanácsbírája. Munkásságáért 1916-ban a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntették ki. Feleségével, Eperjessy Ilonával 54 esztendeig éltek boldog házasságban. Pécelen hunyt el, 1942. január 22-én.

A gyülekezet életébe korán bekapcsolódott, hamarosan presbiterré választották. Anyagilag minden időben jelentékenyen hozzájárult az anyagi javak gyarapításához, fejlődéséhez. 1912-ben ezüstlakodalomuk alkalmából a feleségével 1000 koronás alapítványt tettek egy építendő új iskola céljára.

1914-ben, az első világháború kitörésének évében kezdték el a péceliek – akkoriban egyedülálló vállalkozásként – egy gyülekezeti ház építését. A Tarnay család fizette ki a vízvezetés költségeit, sőt átvállalta a parókia vízvezetésének kiadásait és egy fürdőszoba kiépítését is. A templom bejáratának megújításához követ ajándékoztak, ők vásárolták meg az időközben elkészült nagyterembe az asztalokat és a székeket, körbekerítették a lelkészi és tanítói kerteket.

Tarnay Endrét és feleségét 1917-ben meglátogatta az éppen Pécelen üdülő Petri Elek püspök és családja. Ezen felbuzdulva házasságkötésük 30. évfordulójára, valamint a reformáció 400. évére emlékezve 1000 koronás alapítványt tettek a tehetséges református iskolás diákok jutalmazására.

Közben Tarnay Endre jelentős szerepet vállalt az ún. „Mozgó”, vagyis a mozi terem kialakításában, amely az új gyülekezeti házban kapott helyet. Ennek az egyedülálló vállalkozásnak még a fővárosból is sokan a csodájára jártak.

Az 1919-es őszirozás forradalom idején a szovjet tanács több helyen, így Tarnayéknál is házkutatást tartott, ahol néhány fegyverhüvelyt

„találtak”. Emiatt rögtönítélő bíróság elé akarták állítani, ám végül szabadon engedték. Röviddel ezt követően, a román csapatok bevonulásakor ismét lefoglalták és mint lázítót tizenöt év fegyházra ítélték. Két hónap múlva az ügyét újra elővették, ejtették ellene a vádak és szabadlábra helyezték, ám a történetek érthető módon igen megviselték. A lendülete azonban még ekkor sem tört meg.

Miután a fegyverek végleg elhallgattak, az érdeklődés homlokterébe egyre inkább a kibontakozás kérdése került. Nemcsak a politikai, hanem az egyházi életben is. Először Budapesten gyűltek össze református lelkipásztorok, ahol Forgács Gyula péceli lelkész „*A magyar református papság új feladatok előtt*” címmel tartott rendkívül nagyhatású előadást. Az elhangzottak többek érdeklődését felkeltették, így Forgács további tanácskozássra hívta meg Pécelre mindazokat, akik felelősséget éreztek országuk, egyházuk és az evangélium sorsa iránt.

1920. augusztus 17–20. között az új gyülekezeti terem felavatási ünnepségével egybekötött tanácskozássra gyűlt össze 34 lelkész és 17 nem lelkész vendég. Ez utóbbiak között volt Tarnay Endre. A résztvevők a konferencia végén összegezték meglátásaikat, tanácskozási eredményét és feladataikat pedig írásba foglalták. Így született meg az ún. *Péceli Program*. A program aláíróiból alakult meg – a konferenciára utalva – a *Péceli Kör*, amelynek tagjai kifejezték azon meggyőződésüket, hogy az egyház megújulására egyetlen út vezet: ha tagjaiban és vezetőiben az egyház visszatér a Jézus Krisztusban kijelentett kegyelemnek megtapasztalására.

A konferencia hatására további körök alakultak meg az ország területén, sőt a határokon túl is. Elindult Forgács Gyula szerkesztésében egy lap *Reformáció* címmel, amelynek első száma már 1920 őszén megjelent. Több rendkívül értékes és építő jellegű cikket közölt le, mindenfelé nagy érdeklődéssel fogadták.

(Folytatás a 10. oldalon.)

Szárszói zárszó

Augusztus utolsó napjaiban a Református Közéleti és Kulturális Alapítvány szervezésében a szárszói SDG Konferencia-központban tartott konferencián vehettem részt. A *közéleti* és *református* szót emelném ki a konferencia jellegének és témájának jellemzésére. A múlt század negyvenes éveinek nagy szárszói konferenciáit hivatott újra éleszteni ez az évenként megrendezésre kerülő esemény. *Közéleti*, mert az előadók közt idén is vezető politikusok szóltak meg – többek között *Kövér László*, a Parlament elnöke és *Gulyás Gergely*, Miniszterelnökséget vezető miniszter –, és *református*, mert mind a résztvevők, mind az előadók többségében elkötelezett református értelmiségiek és vezető egyházi tisztségviselők voltak – mint például a Zsinat lelkészi és világi elnöke, *Bogárdi Szabó István* és *Huszár Pál*, valamint a Dunántúli egyházkerület püspöke, *Steinbach József*.

Az *idei találkozó témája* a – széles értelemben vett – migráció volt. Így – nagy koncentrikus körökben kintről befelé haladva – a nagy nemzetközi, sokszor kontinenseket átívelő népmozgásokkal kezdődött a közös gondolkodás, érintve ennek társadalmi, szociális, kulturális, és mindenek előtt vallási vonatkozásait. Beljebb lépve egy körrel az Európán belüli, de országok közötti népmozgásokkal foglalkoztunk, különös tekintettel a magyar-lakta területek közötti mozgásokra, illetve az ezekkel a területekkel kapcsolatos el-, és bevándorlásokra. Még eggyel szűkebb kört érint az országon belüli, települések közötti népmozgás, és ennek a gyülekezetek életére, református népességünkre gyakorolt hatása. Végezetül pedig hazánk keresztyén lakosságának felekezeti közötti átrendeződéről esett szó.

Nem részletezem egyik témát sem, mert az egyházi sajtó (és a világi is) bőven foglalkozott velük, s még bizonyára soká visszaköszönnek az itt elhangzott gondolatok. Csak a bennem keletkezett visszhangot szeretném megosztani lapunk olvasóival.

A konferencia idején olvastuk Lukács evangéliumából Jézusnak két korabeli tragikus eseményre adott válaszát (Lk 13, 1kk). Hírét hozták Pilátus vérengzésének, és Jézus még egy másik tragikus eseménnyel rá is erősített erre a hírre, majd levonta a közös tanulságot a hallgatóság számára: „*ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlóképpen elvesztek*”. Hasonlóképpen! Vagyis a hallgatóság is úton van az elveszés – más szóval a kárhozát – felé.

Szinte egybecseng ezzel az augusztus végén olvasott ószövetségi íge is Ámos könyvéből (Ám 6,1 és 14): „*Jaj a gondtalanoknak a Sionon, az elbizakodottaknak Samária hegyén, ... Én majd egy népet indítok ellened, Izrael háza – így szól az ÚR, a Seregek Istene –, amely sanyargat benneteket a Hamátba vezető úttól le az Arába-völgyig*”.

Hangzott az igen borús diagnózis három napon át, de a speciálisan evangéliumi terápiáról, amit csak Isten hitvalló népe képvisel a világban, kevés szó esett. Hangozzék azért el legalább most:

„*Azt gondoltjátok, hogy ezek a galileai emberek bűnösebbek voltak a többi galileainál, mivel ezeket kellett elszenvedniük? Nem! Sőt azt mondom nektek, ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlóképpen elvesztek*”.

Dr.VM

Az irgalmas szemű Tarnay Endre

(Folytatás a 9. oldalról.)

A Péceli Kör tagjai 1921. augusztus 23–25-én Kunhegyesen újabb konferenciát hívtak össze, itt fogalmazták meg az ún. *Kunhegyesi Memorandumot*, amelyet már 134 résztvevő lelkész, tanár, tanító és presbiter írt alá. A memorandumot eljuttatták az éppen ülésező zsinathoz, ahol a benne felvetett kérdések közül többet elfogadtak. Ezzel a Péceli Körnek jelentős szerep jutott az első világháború utáni egyházi élet megindításában. Pécel szellemében alakult meg 1921-ben Marosvécsen az ún. *Vécsi Szövetség*, amely – különösen Makkai Sándor püspöksége idején – az egész erdélyi egyházkerület életére nagy hatással volt.

Forgácsot 1924-ben Sárospatakra választották meg lelkésznek. Új szolgálati helyén beiktatásakor a péceliek nevében Tarnay Endre főgondnok köszöntötte. Pécelen viszont távoztával az evangéliumi munka lendülete mintha kissé megtört volna. Tarnay az új lelképásztorok, Bereczky Albert, majd az őt követő Deme László mellé is hűséggel odaállt. Idővel viszont egy-két presbiter társa részéről komoly

támadások érték. Az igaztalan vádak megszorították és egy ideig távol tartotta magát az egyházi ügyektől, ám végül visszaállt a szolgálatba. Testi bajainak sokasága, majd szeretett felesége halála miatt mindinkább a háttérbe vonult, mígnem a második világháború előestéjén hozzá is megérkezett a hazahívó szó: „szolgám, elég”.

Tarnay Endre nem tartozott hazánk, egyházunk nagyjai közé, de ott ahol élt, nagy hűséggel munkálkodott. Irgalmas szeme volt, aki észrevette a hiányokat és ahol tudott, segített. A hitpróbák nem rendítették meg, mert életét annak a szolgálatába állította, aki elhívta őt. Végezte is, ami rá bízott, mígnem az Úr ezt mondta neki: „*Jól van jó és hű szolgám, kevesen voltál hű, sokra bízlak ezután; menj be a te uradnak örömébe!*” (Mt 25,23).

Irodalom: A magyar társadalom lexikonja (Bp., 1930); MARGIT István: „Úrnak szolgálai mindnyájan” – A Péceli Református Egyházközség előljárói (Pécel, 2013); Uő.: Péceli református gyűjteményi értékek (Pécel, 2017); MOLNÁR Sándor Károly szerk.: Forgács Gyulától Deme Lászlóig – Dokumentumok a péceli református egyházközség 20. századi történetéhez (Bp., 2017).

Imádkozó és áldozatvállaló presbiter

Ft. Csűry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspökének nyitó áhítatával kezdődött Nagyváradon a kerületi Presbiteri Szövetség 13. konferenciája augusztus 24-25-én. A rendezvényen 70 résztvevő volt, minden egyházmegye képviseltette magát.

Püspök úr beszélt arról a mesterkedésről, amit a farizeusok tesznek Jézus útjának a megállításában vagy eltérítésében, de Őt semmi sem gátolhatja meg, mert erre az útra Istentől kapott küldetést. Jézus türelemre int és maga mondja, hogy Isten országa olyan, mint a mustármag, mint a kovász, ami meg fog nőni, meg fog kelni és meghozza a maga gyümölcsét. Presbiterválasztás előtt nagyon aktuális téma ez, mert fontos, hogy milyen egyházat építünk, milyen csapattal állunk fel. Kevesebben vagyunk, de nem ez kell, hogy meghatározza az életünket. Olyan lelkipásztorokra és presbiterekre van szükség, akik az ördögöt űző Jézus útját követik, ne a félelem határozza meg jelenünket és jövőnket, hanem legyünk bizakodóak, aktívak, feladatainkat kegyelemmel és szeretettel végezzük. Mindezek eléréséhez igaz szívre és hitre van szükségünk.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetség elnökének, *Tóth Andrásnak* köszöntő szavai után *Dr. Tóth János*, a MRPSZ missziói és diakóniai bizottságának, valamint a Békési Területi Szervezetnek az elnöke tolmácsolta a Magyar Presbiteri Szövetség elnökségének üdvözlését. Hangsúlyozta, hogy a református gyülekezetek ereje a presbiter munkáján múlik, akiknek áldozatvállalása nélkül lehetetlen gyülekezetet építeni és Péter 2 levelének 1,10 versét idézte: „Ezért tehát, testvéreim, igyekezzetek még jobban megerősíteni elhívásokatokat és kiválasztásokatokat, mert ha ezt teszitek, nem fogtok megbotlani soha.”

Az Erdélyi Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének üdvözlését a Szövetség elnöke, *Pályi József* adta át, aki a presbiter feladatának és a hit megtartásának fontosságáról beszélt. A Kárpátaljai Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnöke, *Gyurkó Miklós* a Zsidókhöz írt levél 12,2 versének üzenetét adta át az egybegyűlteknek.

A konferencia központi témája az *Imádkozó és áldozatvállaló presbiter* volt. Az elhangzott előadások e témakör köré csoportosultak és a konferencia mottóját követték: „Amit pedig szóltok vagy tesztek, mind az Úr Jézus nevében tegyétek, hálát adva az Atya Istennek óáltala” (Kol 3,17).

Vicsai János, a Nagybányai Egyházmegye főgondnoka az *Áldozatvállaló presbiter* címmel tartott előadását a következő gondolatok köré csoportosította: *Ki a presbiter és hogyan lesz valaki presbiter; A presbiter kötelességei és feladatai; Mit jelent áldozatvállaló presbiternek lenni.* Előadását a Szentírás szavaival támasztotta alá, fáradságot nem kímélve kövessük Őt és sose feledjük Kálvin tanítását, miszerint Istené a dicsőség.

Megízetlenülhetetlen só címmel *Nt. Fazakas Sándor*, Varsolc Egyházközség lelkipásztora tartott előadásában a só történetéről beszélve három dologra hívja fel figyelmünket: *Legyünk jók önmagunkkal és társainkkal; Legyünk türelmesek; Legyünk követke-*

zetesek. Ha mindezeket követjük, és feladatainkat odaadással végezzük, akkor Isten áldása nem fog elmaradni, és a megízetlenülés elkerülhető lesz, ha hitünk van Krisztusban.

Nt. Kürti Tamás Szatmárgörbéd Egyházközség lelkipásztora *Konfliktus kezelése a presbitériumban* címmel tartott előadásában a konfliktusról, kialakulásának okairól, kezelési módszereiről, folyamatairól, valamint a presbitériumokban kialakuló konfliktusokról tartott érdekes és nagyon tanulságos előadást. Kiemelte, a presbitériumokban vigyázzunk arra, hogy az „én” tudattól jussunk el a „mi” tudatig azért, hogy munkánk eredményes legyen és mindig a gyülekezetünk épülését szolgáljuk.

Békesség megteremtése a környezetünkben volt *Nt. Kánya Zsolt Attila* Kémer Egyházközség lelkipásztora előadásának címe. A béke Istennek ajándéka, Isten adománya, aminek megteremtése mindenikünk kötelessége. Az előadásban beszélt arról, hogy miképpen lehet megteremteni a békét, mit jelent a béke megteremtése a családban, a gyülekezetben, hogyan jelenik meg a Szentírásban a békesség, kik között lehet békesség, mi szükséges a lelki békességhez és a boldogsághoz. Előadását a *Vetés és aratás* című lapban olvastakkal fejezi be:

„Boldogok, akik az Úrban találnak békességet, mert nem kiborulnak, hanem leborulnak. Boldogok, akik elhallgatni és meghallgatni is tudnak, mert sok barátot kapnak ajándékba és nem lesznek magányosok. Boldogok, akik figyelnek másokra anélkül, hogy nélkülözhetetlennek hinnék magukat, mert ők az öröm magvetői. Boldogok, akik megbecsülik a mosolyt, s elfelejtik a fintort, mert újjuk napfényes lesz. Boldogok, akik jóindulattal értelmezik mások botlásait akkor is, ha naivnak tartják őket, mert ez a szeretet ára. Boldogok, akik el tudnak hallgatni, ha a szavukba vágnak, ha megbántják őket, és szelíden szólnak, mert Jézus Krisztus nyomában járnak. Boldogok, akik jó lelkiismerettel tudnak pihenni és aludni, mert mosolyogva ébrednek föl és örömmel indulnak újjukra.”

Az esti és reggeli áhítatot *Nt. Vinczéné Pálfi Judit* egyházkerületi előadótanácsos, valamint *Nt. Vincze Zoltán*, a Nagyvárad-Csillagvárosi Egyházközség lelkipásztora tartotta Lukács 11,9-10 versei és János 10,10 verse alapján.

Nagy Judit Noémi kántor irányításával zenei tudásunkat is fejlesztettük, aki három éneket tanított be a presbitereknek.

Minden előadás után lehetőség adódott kérdéseket intézni az előadókhöz. A szünetekben a Kálvin Kiadó kiadványait lehetett böngészni, megvásárolni.

Az egyházkerületi előadó, *Nt. Vinczéné Pálfi Judit* értékelte a konferencia munkálatait, kérte, hogy a feladatainkat, a tanultakat és az elhangzottakat vegyük komolyan és merjünk beszélni az elhangzottakról. Úgy munkálkodjunk, hogy az új generáció felnézzen ránk, mert ellenkező esetben lenéznek bennünket.

Tóth András elnök megköszönte a jelenlétet, Isten áldását kérve mindannyiunk életére, családjára, munkájára.

Lakatos Nella
egyházkerületi jegyző

Az imádság legyen Nálad mindig kéznél!

Presbiterek tanácskoztak a református imakultúráról Sóllyomkőváron

Szikrázó reggeli napsütésben érkeztek a hegyen épített szilágysági Sóllyomkővár református ifjúsági konferenciaközpontjába presbiterek, lelkészek szeptember 1-jén a Szilágysomlyói Egyházmege Presbiteri Szövetségének XIII. Konferenciájára. Ezévi főtémájuk ez volt: *Imádkozzatok és buzgón kérjétek – presbiterként a református imakultúráért*. A mintegy százötven résztvevő kitartó figyelemmel ülte, hallgatta, beszélte végig a délelőtti programot.

A megnyitó igemagyarázatot Sándor András szilágysomlyói lelképásztor tartotta az ApCsel 9,1-19 alapján. Presbitereknek szóló sok üzenet közül kiemelte, hogy Anániás készen állt a feladatra (*Íme, itt vagyok, Uram*). Pál imádkozás közben van, amikor Anániás odaérkezik hozzá. A presbiteri szolgálatnak nélkülözhetetlen energiaforrása az ima. Bármilyen volt is Saul/Pál előélete, az Úr mégis választott eszközévé tette őt. Mi a fontosabb:

amire az Úr rendel, vagy amit a múltunkról, rólunk mondanak az emberek? Mert az Úr szerint tekintett Anániás Pálra, tudta ezt mondani: Testvérem, Saul! Tudnak-e így a presbiterek egymásra, lelkészükre, a gondjaikra bízottakra tekinteni?

Meleg, testvéri szavakkal üdvözölte ezután Szűcs János szilágysomlyói főgondnok, az egyházmege Presbiteri Szövetségének elnöke, a konferencia lelkes szervezője a sokfelől érkezett presbitereket, lelkészeket, vendégeket, s az előadót, dr. Békefy Lajost, valamint kíséretében dr. Békefy-Röhrig Klaudia lelkésznot. Tóth András, a Királyhágó-melléki Presbiteri Szövetség

elnöke tájékoztatást adott a kerületben 2018. évben eddig tartott alkalmakról, és megköszönte a Magyar Református Presbiteri Szövetség sokrétű támogatását, és jelezte: mindenki elviheti magával a *Presbiteri Füzetek* legújabb kiadványát és a *Presbiter* legutóbbi számát is.

A délelőtti egyetlen témának szentelték, az imádságnak. Dr. Békefy Lajos Ph.D. református lelképásztor és a Presbiter felelős szerkesztője 24 képpel illusztrált előadásban fejtette ki a legfontosabbakat arról, mit tehet a magyar református presbiter az imakultúra ápolásáért. Az *Imádkozzatok és buzgón kérjétek* című dicséret éneklése után mutatta be számos bibliai, egyháztörténeti, és református imatörténeti példán 2000 éves imakincsünk alapformáit: az egyéni, a publikus vagy közima, valamint a *korporatív*, (presbiteri) testületi ima jellegzetességeit.

Alaptételként fogalmazódott meg: *ima nélkül nincs keresztyén, református, presbiteri élet*. Idézte Augustinus, Kálvin, Luther, Szikszay, Spurgeon, Barth, Chambers véleményét az imádkozásról. Ezután az ötújjú kéz fotója alapján szemléletesen határozta meg az imádkozás öt fő jellegzetességét: 1. a magasztalást; 2. a hálaadást; 3. a könyörgést; 4. a bűnvallást; 5. a kérést. Presbiternél, lelkésznel, hívó embernél ez az ima mindig kéznél van! Ez szelíd fegyverünk. Az öt ujj példáján azt is bemutatta, kikéért imádkozunk: 1. családunkéért, testvéreinkéért; 2. lelki és szellemi vezetőinkéért; 3. hazánkéért, kormányunkéért, előjáróinkéért, beosz-

tottainkéért; 4. gyengeségek, betegségek hordozóiéért; 5. önmagunkéért. (Lásd az első borítót!) Fontos a sorrend! Mivel az imádkozás tanítását sem lehet elég korán kezdeni, erre utalva elevenítette fel a konferencia közössége a délvidéki testvéreink énekeskönyvéből vett halleluját szép zengő énekléssel: „Két kezünket össze-téve, Imádkozunk szépen, Hisz’ van, aki meghallgatja, Van Isten az égben! Ami csak fáj, ami búsít, Mondjuk azt el Néki, Keser-viünket, bánatunkat, Jó Atyánk megéri! Megvigasztal az imádság, Megtisztal a lelkünk, A jó Isten közelében Otthonunkra lertünk!”.

Előadó beszámolt a Presbiteri Szövetség egységes határozatáról, aminek értelmében a Szövetség egyházi és kormányzati helyekre előterjeszti a *Nemzeti Imanap* országos bevezetésének az ügyét, amiért a jelenlévők buzgó imádságát is kérte. Ajánlotta presbiteri imakurzus tartását, családi és gyülekezeti imanapok bevezetését, valamint egyéni, gyülekezeti, egyházmegei, kerületi imanaptár, imakalendárium készítését.

A hat munkacsoport az előadás alapján ezekre a kérdésekre kereste a választ: 1. Mi ragadott meg leginkább a hallottakból és miért? 2. Mit szeretnék, tudnék tenni a református egyéni, közösségi, testületi imádkozás meg-elevenítéséért? 3. Milyen imaterveket, témákat javasolnék presbitériumunknak? 4. Mennyire van nálam kéznél az imádság? 5. Hogyan imádkozom? Levegőbe, találomra, szükség diktálta módon vagy Igéhez kapcsolódva? 6. Milyen az imádságom iránya: én - te - ő - mi - ti - ők? Vagy fordítva?! A konferencia plénúmán számos őszinte, építő, konkrét válasz és következtetés

hangzott el. A szilágysomlyói Bánffy Énekkar adott szép énekes, szavalatos műsort még ebéd előtt Papp Ilona kántorkarnagy vezetésével. Kedves mozzanata volt a délelőttnek, hogy az előadót szép emlékvázával ajándékozták meg, és a presbiterként jelenlévő fiatal tanár, Thököly Vajk költő Ráncok a reményhez c. dedikált kötetét adta át neki. Krisztus Urunk Lelkének sorsfényesítő, az imádságot szívünkre helyező jelenlétét, közösségépítő, megörvendető kiadását éltük át a hegyen épített konferenciaközpontban – legyen áldott ezért is Urunk.

Vasárnap e sorok íróját vendégszolgálatra hívták meg a szilágysomlyói gyülekezetbe. A gyönyörűen karban tartott, fakazettás mennyezetű templomban közel kétszáz gyülekezeti tag vett részt a keresztelel egybeközött istentiszteleten. Az igehirdetés az összeszedett, „integrált” emberről szolt, Jób könyve 1,1-7. alapján. A családjáért, gyermekei (lehetőséges) titkos vétkeiért is naponta külön-külön imádkozó, áldozatot, égőáldozatot hozó családfő példáját állította az Ige elénk sok aktuális vonatkozással. Sóllyomkővár presbiteri konferenciáján és a vasárnapi istentiszteleten is ugyanaz érződött: Istennek református, imádkozó, bibliai népe élni akar és élni tud kegyelemből hit által a hepehupás, kedves, szelíd Szilágyságban, Királyhágó-melléken és Erdély szerte. Legyen így ez továbbra is nemzedékről-nemzedékre Isten dicsőségére és ottani magyar népünk megmaradására!

(Dr.BL)

Testvéri szó konfirmációi oktatás előtt

Kedves konfirmandus barátaink!

Szeretettel köszöntünk benneteket.

Mint tudjátok, két hitvallásunk van: a Heidelbergi Káté és a Második Helvét Hitvallás.

Az elsőt fogadjátok el tőlünk ajándékként.

Röviden elmondjuk, hogy miről is szól ez a 129 kérdés-feleletben feldolgozott hitvallás. Ne ijedjete meg, mert a Hiszekegyet,

a Mi Atyánkat, a Tízparancsolatot és a sákramentumokat (Keresztség, Úrvacsora) ismeritek és ez a 129 kérdés-felelet sor ezeket tárgyalja, talán részletesebben és mélyebben a jelenlegi ismereteknél.

Miért fontos a Káté? Mert ezt tanulják az egész Kárpát-medencében a konfirmandusok. Ezt tanulták szüleitek, nagyszüleitek. Ezt kéri a kormány, amikor felvesz bennünket az egyházak sorában. Ez a reformátusok „keresztlevele”. A Káté tartalmazza a mi hitvallásunkat, hogy kiben hiszünk, mit hiszünk, kit követünk, ki a mi Urunk. Ezt mindjárt az első kérdés-felelet tartalmazza, mintegy összefoglalva a többi kérdés-feleletet is.

Tanuljatok szorgalmasan és növekedjete a mi Urunk, Jézus Krisztus ismeretében. Isten áldását kérjük életetekre.

Gödöllő, 2018. szeptember 23.

Szeretettel:

Kovács Márta, Mészáros György, Benkő Zoltán,
Gombos Viktor, Csáka Gyula, Judák Endre
gyülekezeti tagoktól

Kálvin levele egy francia úrnak Béza Tódor fájdalmával és a maga szomorúságával kapcsolatban

Azokban a napokban, amikor a hírvivő bejelentkezett a te leveleddel Bézához, akkor már engem nagyon megragadott a veszély érzése, és ugyanakkor a fájdalom mérhetetlen súlya is reám nehezedett. Mert egy nappal korábban arról értesültem, hogy őt – Bézát – pestis ragadta meg. Ekkor nem csupán zavarodottságot éreztem az őt ért veszedelem miatt, hanem az iránta való nagyon erős ragaszkodásom folytán szinte teljesen megroppantam, mintha már egyenesen a haláláról beszélnék és gondolkodnék most is. Mégis ez a fájdalom nemcsak személyes kötődéséből tört fel, hanem az egyház ügyének előhaladásáért érzett nyilvánvaló aggodalomból.

Valóban, még ha nagyon szegény is lennék emberi érzelmekben, nem válaszolnám-é meg a ragaszkodását annak, felindulással, aki a testvérénél is jobban szeret engem, és mély érzéssel, megbecsüléssel vesz körül? De az egyház vesztesége mindezeket meghaladottan szorongatott, amikor őt felidéztem magamban, akivel kapcsolatban olyan nagy elvárásaim voltak, és most hirtelen kiragadhatja a halál körünkből pályafutásának kezdetén. Egy olyan személyiség, akinek nagyon nemes intézkedései, ragyogó magatartása és született nyíltsága minden jóra való ember előtt kedvessé tette őt.

Ha egyszer majd előfordul, hogy rejtetten és sietősen ide kell utaznod – melyet már alig várom, hogy megtörténjen –, akkor majd az általam megfogalmazottakat illetően még sokkal kiemelkedőbb megbecsülésben látod őt annál, mint ahogyan én fogalmaztam.

Bízom abban, hogy a búskomor előérzetek még távol vannak, kiemelten is egy olyan esemény, mely mint pótolhatatlan veszteség jelenik meg számodra. A te jöveteled a legkívánatosabb esemény lenne, minthogy ő is nagyon vágyott látni téged elmenetelekor. Miben nyerhetnénk feloldó örömet, ha nem Krisztusban? Nagyon őszintén bízom abban, hogy embertársunk földi élete nem kap elutasítást imádságainkban.

Mert bár még nem szabadult meg a veszedelemből, mégis a tegnapi hírnök már sokkal reményteljesebben számolt be róla. Holnapra azt remélem, hogy olyan hírt kapok, mely minden aggodalmat elhárít. Adieu, megkülönböztetett uram, és kérem, fogadd jóindulattal az én önkéntes szolgálatomat, tapasztalva, hogy ilyen családias hangvételben írok valakihez, akit nem is ismerek személyesen. Vezéreljen az Úr az Ő Lelke által, és tartsd karjod be oltalmával.

Ui.: Ez a levél minden címzés nélkül egy barátunk íródott, talán a Béza családja tagjai egyikének Franciaországba. Egy olyan betegség idején, amelyik veszélyeztette Béza életét 1551-ben, és amelyik tény a Reformátorból az ő vonzalmának legmegragadóbb bizonyosságait hozta elő.

(Ebben a levélben Kálvin – felindultsága folytán, a nehéz hír hallatán – először már-már Béza haláláról beszél, s csak az új hír tölti be további reménységgel. Ez a nagyon rövid levél ismételtén megmutatja Kálvin személyiségének mély érzelmi gazdagságát.)

D. Szabó Dániel

Mi történt a cigánymisszóban, és hol van Hadad?

D. SZABÓ DÁNIEL

Ebben a rövid tájékoztató és beszámoló írásban komolyan kell vennünk egyrészt a lapunk behatároltságát, másrészt a nemzeti együvé tartozásunk „határtalan, határok nélküli” valóságát, és még inkább az evangélium terjeszkedő szabadságát. Azt jelenti ez, hogy most presbiteri – koreai református cigánymisszióknak jelenlegi határainkon kívüli területre történő kézikönyvtásáról szeretnék beszámolni. Több irányba is történt ilyen kimozdulás, leginkább Erdélybe, Kárpátaljára, de most Királyhágómellékről szólnok.

Egy Hadad nevű községbe hívogatjuk minden kedves olvasónkat. Hadad Szatmárnémeti és Zilah között helyezkedik el, Szilágycsehitől alig 10 kilométerre. A helységnevet beítve a keresőbe, bőven olvashatunk a település 1300-ig visszanyúló múltjáról, váráról, a Wesselényi család középkori birtokairól, kastélyáról, mely ma a református istentiszteleteink alkalmainak is helyt ad, mert hatalmas templomunk alapjai megcsúsztak és az épület sajnos veszélyessé vált.

Az 1700-as évek elején pusztító pestisjárvány után a Wesselényiek evangélikus, német ajkú közösséget telepítettek le a magyarok közé és a számtalan más, román, zsidó, majd cigány kisebbség mellé is. A megnövekedett, erős és szervezett német lakosság 1944-ben, majd 1980-ban nagy tömegben kivándorolt és a nagy változás után szinte mindenki. Hála Istennek megmaradt a magyar református közösségünk meghatározó számban. (A 2002-es népszámlálás szerint 912 lakosból 717 magyar, 72 román, 78 cigány lakos, kik között megjelentek a neoproteštáns csoportok is.) Mára még mindig szinte változatlanul vagyunk jelen magyar reformátusok, de közben a cigány közösség közel 150 főre nőtt fel. Korábban ők csak a közeli erdei részen telepedhettek le, nyilvánvalóan szinte az utóbbi időkhöz villany, vízvezeték, utak nélkül. Onnan jártak be iskolába a gyermekek, esőben, sárban, hóban, fagyban.

Isten megajándékozta ezt a közösséget egy mélyen hívó, nagyon felkészült polgármesterrel, feleségével, alkalmas munkatársakkal, akik már negyedszer nyerték el a falu bizalmát. Ez a nagyszerű csa-

pat teljes odaadással, Isten segítségével és elnyert támogatásokkal szinte megújította az egész közösség életét. A cigánytelep számára is villanyt, vizet, utat vezettek ki és építettek meg.

Ebben a törekvésben találtunk mi egymásra. Koreai testvéreink, Choi Young lelkésztestvérünk szervezésében, felvállaltuk, hogy az újonnan épült közösségi házban, melyben minden szükséges feltétel adva van a missziói és szociális munkára, a koreai-református misszió komoly szolgálatot kíván végezni. Az épületet a község tervezte, építtette, a missziói szolgálatot viszont, ahogyan látjuk, a koreai testvérek támogatják minden szempontból. Így egy állandó gondozói szolgálat fogadja a reggel olykor kicsit elázva, sárosan érkező cigány-gyermekeket, majd cipőiket lepucolja, reggelivel látja el őket

és innen az iskolába mennek át. Délben ebéd várja a gyermekeket, délután közös tanulás és vacsora után térnek haza kísérettel erdei otthonaikba, melyek egyre alkalmasabbá válnak a családi élet számára munkálkodásuk és a közösség támogatása folytán.

A mostani nyári vakációban, egy nagy jubiláló falunap keretében, melyre az egykori német lakosság nagy tömegben látogatott haza, meghívást kaptak a cigány testvérek is az ünnepekre egész közösségükkel.

A Református Koreai Presbiteri Misszióknak mintegy tizenkét milánói koreai gyülekezetből érkezett opera-

énekes testvérrel tudott részt venni ezen az ünnepélyen. Írnom sem szükséges, hogy mennyire örömmel fogadott, meggazdagító és lelkiileg megszólító szolgálatot végezhetett ez a hivatása és lelkülete szerint is gyönyörűen éneklő, sőt, zsoltárainkat magyarul is éneklő koreai operaénekes csapat. A léghőre jellemző volt, hogy a polgármester úr még a román szenátusból érkező vendégeket is így köszöntötte: Isten hozta önöket, nagy szeretettel várunk mindenkit az Úr Jézus nevében.

A további nagy közös magyar-cigány alkalmak már a naptárba is elő vannak jelölve, ahol már az amerikai-koreai testvérek egyik kiemelkedő tanítói személyisége fog valóban a megszólításon túl tanítani, lelki vezetést és gondozást nyújtani egész ottani közösségünknek. Milyen nagy ajándék, hogy már jól képzett és áldásos szolgálatot végző koreai-magyar tolmácsaink is vannak!

Isten iránti hálával az eddigiekért, jó reménységgel a jövőért. Imádságaitokat kérve, mindnyájunk nevében, az Úrnak adva dicsőséget.

Kálvin evangéliumi bölcsességéből

Egész életünk során előre kell haladnunk, s mindaz, amit elértünk, mindig csak kezdet.

Amikor a zsoltárokat énekeli, bizonyosak lehetünk afelől, hogy Isten helyezi a szavakat az ajkunkra, mintha Ő maga énekelne bennünk...

Emberség. Ahol Istent elfogadják és komolyan veszik, ott az emberségre is nagy gondot fordítanak! (Calvini Opera 38,388)

Mit tegyünk? Amíg nem az történik, amit akarunk, azt kell akarnunk, amit megtehetünk. De azt meg kell tennünk. (Farel lelkészhez írt levélből, 1541. 09. 30.) [drbl]

A kéz mindig kéznél van

Kisköri presbiteri konferencia Sarkad-Belvárosban

Ez a régi bölcs mondás akár a mottójául is szolgálhatott volna annak a Kisköri Presbiteri Konferenciának, melyet 2018. szeptember 8-án tartottak a Sarkad-Belvárosi Református Egyházközségben.

A békési egyházmegyében három presbiteri kiskör működik a Magyar Református Presbiteri Szövetség területi szervezetén belül, és az 'Imádság évére' való tekintettel e találkozót is ennek az országos felhívásnak szentelték: „Uram, taníts minket imádkozni...” (Luk 11,1) címmel.

A házigazda gyülekezet lelkipásztora, *Koncz Zsolt* a Lukács evangéliuma 17,5-6 versei alapján hirdette Isten üzenetét. A hit és az imádság elválaszthatatlan egységéről könnyen vagy épp könnyelműen megfeledkezünk: Hisszük-e valójában, hogy elmondott imádságaink meghallgatásra találnak Istennél? – kinek-kinek válaszolnia kellett a maga életére nézve ama belső szobában, ahol nincs mellébeszélés, csak igazság, csak megbánás, csak remény, vagyis Isten és mi. Jézus azt tanítja, hogy a jó imádsághoz nem kell „sok” hit, elég egy „kevés”, egy mustármagnyi is. Van-e mustármagnyi, vagyis elegendő hitünk? Imádkoznunk kell azért, hogy legyen, csak egy mustármagnyi hitünk.

Dietrich Bonhoeffer, a 20. század egyik legnagyobb teológusa szerint „Semmi nem áll oly mértékben hadilábon az imával, mint az önteltség.” Tudatosítani kell magunkban, hogy milyen nagy kiváltság és lehetőség az imádság, hiszen abban a mindenség Urát szólíthatjuk meg, akinek mindent, de mindent elmondhatunk a leg-tökéletesebb bizalmi körben. Mégis sokszor nehéz a kezdet, és nehezen jönnek a szavak. Ám szavak nélküli őszinteségekben és tisztaságban is lehet és kell(ene) imádkoznunk. Az imádság meditatív jellegére egyre nagyobb szükségünk van, s ennek a gyakorlását fel kell újra fedeznünk. Csendben kellene lennünk, és azt mondani, amit *Teréz anya*, amikor megkérdezték tőle, mit szokott csinálni, amikor imádkozik, és milyen a kapcsolata Istennel, hogyan beszélgetnek egymással. Erre ő azt felelte: legtöbbször csak hallgatunk. Erre, az imádságban való elmerülésre van szükségünk nekünk is, hogy a hit eme csodálatos világában, távol a világ zajaitól, rátaláljunk arra az Istenre, aki hallja a hangunkat, aki meghallgat minket és aki képes velünk, mellettünk és értünk hallgatni. Itt születik és munkálkodik az a hit, melyből egy mustármagnyi is elég. Elég, hogy hegyeket mozgasson meg, hogy erőt adjon, hogy felemeljen, hogy győztesen tegyen a mindennapokon, a kísértés felett és a halál rettenetén is.

A konferencia fő előadását *Dr. Tóth János*, a Presbiteri Szövetség területi elnöke tartotta: *Az imádság hármassága* címmel. Részletesen bemutatta az imádság műfajait, az imádság lehetőségeit és kitért az ima személyességére is. Vetített képekkel és idézetekkel hozta közelebb hallgatóságát az imádság helyes gyakorlásához, melyet a szívügyének tekint. Részletesen bemutatta a bűnvalló, a hálaadó, a kérő, a közbenjáró és a dicsőítő imádság jellemvonásait. Mindegyikre ugyanolyan szükségünk van a hitünk gyakorlásakor. Életünkre nézve lehetnek hangsúlyeltolódások bizonyos helyzetekben, de tudatosan törekednünk kell az egyensúly helyreállítására. Merjük kérni a társat, a testvért, a gyülekezetet, hogy „*Imádkozzanak értünk!*”, hiszen annak mentő ereje van (ApCsel 12,5). *Luther* is megvallotta: „*Úgy érzem, valaki imádkozott érttem.*” Próbáljuk meg mi is gyakorolni, sőt megélni e legnemesebb ima-tapasztalat mindkét oldalát. Ha időig eljutunk, akkor már ott állunk

a dicsőítő imádságok küszöbén, ahol is szavakkal, zenével és énekszóval együtt árad az imádat Isten felé. Mindez az Isten ajándéka és csak Ővele együtt működhet.

Az imádságaink lehetnek kötött szövegűek, hiszen el kell sajátítanunk a nyelvezetet, de mindez ne megkötözzön, hanem jó példákkal inspiráljon a szabad szövegű egyéni vagy közösségi imádságra. Jézustól sem állt távol a kötött imádság gyakorlása, hiszen tudjuk, hogy így is használta a zoltárokat. Egyéni imáinkban találhatjuk meg a legcsodálatosabb intimitást a Szentháromság Istennel, melyekben egyetlen sóhajnak is lehet olyan súlya, mint száz szónak...

Az imádság személyességének megvilágítására valódi személyes példákat, tanításokat hozott többek között *Kálvin*, *Ravasz László* vagy épp *Philip Yancey* életművéből, és arra buzdította a jelenlévőket, hogy találják meg, alakítsák ki és gyakorolják a saját imakultúrájukat. Az imádkozást csak imádkozva lehet megtanulni.

Előadásának központi üzenetét egy képzeletbeli 10-es skálára helyezte: *Ordass Lajos* evangélikus lelkipásztor vallomásától: „*Nem tudok imádkozni*” (0) – jussunk el *Farkas József* református lelkipásztor azon jeremiási (Jer 7,16-20) ígehirdetéséig, hogy „*Nem tudok nem imádkozni*” (10). Vajon hol állunk most? Fejlődési folyamat ez, hiszen nem imádkozni mindenki tud nap, mint nap. Vannak, akik tudnak imádkozni, kivált ha rájuk szakad a kereszts..., de mikor jutunk el odáig, hogy nem tudunk nem imádkozni, mint Jeremiás próféta?!!

A frissítő szünet után kötetlen csoportos beszélgetésekben keressük az előadás által felvetett kérdésekre a válaszokat, illetve keddőzetlen őszinteséggel oszthatjuk meg saját gondolatainkat. Olyan ajándék volt ez mindhárom csoportban, melyre hosszú idő elteltével is emlékezni fogunk.

Ebéd után különleges sétára indulhattunk abban az „*imakerben*”, melyet templomunkban állítottunk fel *Nt. Kovács Tibor*, körösladányi lelkipásztor iránymutatásával. Különböző installációk segítségével imádkozhattuk végig a *Miatyánk* valamennyi mondatát, hogy eljutva Jézus keresztségig, megláthassuk valódi énünket, de azal az ajándékkal, melyet Ő ad mindannyiunknak: bűnünk terhe az Ővé, és a hittel elfogadott áldozata által már a miénk a szabadítás.

Köszönjük, hogy házigazdák lehettünk, köszönjük, hogy résztvevők lehettünk, de legfőképp, hogy így együtt imádkozó közösséggé válhattunk. „*Akkor imádkozunk a legjobban, amikor már észre sem vesszük, hogy imádkozunk*” (*Johannes Cassianus*).

Koncz-Vágási Katalin lp.
Sarkad-Belváros

V. Drávaszögi Magyarok Fesztiválja Baranyában

Az V. Drávaszögi Magyarok Fesztiválja szeptember 14–29. között zajlott Baranyában. Főszerző a siklósi Fontos Vagy Nekünk Egyesület, melynek vezetője Vastag Judit.

Idén is színes a programja a Drávaszögben található magyarországi és horvátországi települések kulturális hagyományörző közösségeinek. A Külső és Belső Drávaszög hagyományörző csoportjainak és amatőr művészeti együttesek találkozájának a megnyitóját a Siklóssal szomszédos Nagytótfalu rendezte meg. A további programoknak, rendezvényeknek Drávaszög más települései adtak, illetve adnak helyt hétvégénként.

Már az első napon is gondoltak a gyerekekre, délelőtt kézműves-foglalkozások voltak és a siklósi *Aprópaták Lovassport Egyesület* tartott bemutatót a nagytótfalui tájház udvarán. A megnyitót a nagytótfalui református templomban volt. *Dr. Szili Katalin* miniszterelnöki megbízott köszöntője után *dr. Zentai Tünde* néprajzkutató a „Drávaszög örök értékei” címmel tartott vetítéses előadást.

Ezt követte *Rózsa Bernadett* és *Buti Bernadett* (mester és tanítványa) szebbnél szebb énekekkel. Majd *Pintérné Lázok Orsolya* versmondásában gyönyörködhetünk. Este a siklósi *Dolce Hegedűegyesület*s előadásával zárult a nap.

Szombaton Nagytótfaluban tartották meg a szüreti felvonulást, melyen öt határon inneni (Szársomlyói Néptánc együttes Nagyhasány, Harka néptáncsoport Harkány, Ószirózsa Nyugdíjas Klub Kisharsány, Német Nemzetiségi Néptáncsoport Vökány, Dola Nemzetiségi Néptáncsoport Kásád) és öt határon túli néptáncsoport (Csáki Bettyárok Fúvószenekar és Néptáncsoport, Talicska Néptáncsoport Pélmónostor, Újbezdáni Hagyományörző Néptáncsoport, Diófa Néptáncsoport Dárda, Várdaróci Menyecske Táncsoport) látványos bemutatójában gyönyörködhetünk.

Vasárnap délelőtt Kisharsányban a református templomban ökumenikus istentisztelettel folytatódott a program. Szolgált *Hampel Réka* lelkipásztorasszony és *Simon Wágner István* római katolikus plébános. Igét hirdetett *Szenn Péter*, a Horvátországi Református Keresztény Kálvini Egyház püspöke. Az istentisztelet alatt énekekkel szolgált *Buti Bernadett*, a Magyar Kultúregyesület Kórusa Kiskőszegről, a

magyarbolyi református gyülekezet kórusa, a Bárdos Lajos vegyeskar Barcsról és a kisharsányi református gyülekezet kórusa.

A délutáni program a siklósi református templomban folytatódott. *Balázs Csaba* alpolgármester úr köszöntötte a gyülekezet és a kórusokat. A kiskőszegi és barcsi kórusok mellett fellépett a Siklósi Tenkes Vegyeskar, a Pécsi Református Kollégium Kórusa, a Pécsi Pius Temp-

lom Kórusa, az Ady Endre Magyar Művelődési Egyesület Kórusa Kórógyról és az Alsófalui Vegyeskar Laskóról. A Fontos Vagy Nekünk Egyesület már negyedik éve nagyon szép gesztust gyakorol a helyi gyülekezettel.

A siklósi rendezvényeken az adakozók forintjaikat a templom javítási költségeihez ajánlják fel! Soli Deo Gloria!

A következő két hétvégén újabb látványos és közönségcsalogató programokkal folytatódott a fesztivál. Beremenden szeptember 22-én drávaszögi paprikavásárt rendeztek a Fótéren, ahol többek között felléptek a miskolci Vaga Banda gólyalásbas komédiások, de fellépett az Újbezdáni, a Kásádi Dola Néptáncsoport, valamint Buti Bernadett énekekkel és a Beremendi Alapfokú Művészeti Iskola fúvószenekara.

Drávaszabolcson szeptember 29-én 18 órakor az általános iskola sportcsarnokában a Kormorán együttes koncertjével zárult a Drávaszögi Magyarok V. Fesztiválja.

Nagy Attila

Postaládánkból

Több mint szolgálat!

Bodnár Attila vagyok, aki 2012-től szolgált egy közel 140 fős létszámú református gyülekezetben, Kovácsvágáson. Először pót-presbiterként, majd presbiterként, végül 2018. január 1-től az egyházközösség főgondnokaként. Isten erre a szolgálatra vezérelt, ide nyitott utat. Szívemnek nem volt távoli Isten megszólítása, hiszen ez az érzés ölelhetett körül talán egykor nagyapámat is, aki presbiterként szolgált több lelkipásztor mellett a gyülekezetben. Aktívan, önzetlen segítségével vett részt a templom építésében is. Édesapám is követte ezt az Isten által vezérelt és áldásokban gazdag életutat presbiterként. Jelenleg tiszteletbeli presbiter.

Ez az örökség és ajándék, mely ma is jelen van az én életemben is, számomra nem csak egy egyszerű gyülekezeti szolgálatot jelent – végignévezve a templom padosrain hétről-hétre, vasárnapról-vasárnapra. Elkopott padosok, ahol javarészt idős testvérek munkától megfáradt arca és tekintete köszön vissza. Mégis látni, hogy nyitott szívvel hall-

gatják az Igén keresztül Isten üzenetét. Ekkor az ember eszébe jut akaratlanul is, amit szüleink, nagyszüleink, dédszüleink örökségül hagytak ránk. Ez a szeretet az Isten iránti szeretet. Ezt ápolni kell, hogy megmaradjon, fennmaradjon mindaz, amit kaptunk ősinktől, hogy igazi szeretet legyen ennek az öröksége.

Tenni kell ezért ma is. Ugyanúgy gyülekezeti tagokkal, mint presbiterársakkal, szolgatársakkal közösen. Épüljön, és mindez az egyházközösség és gyülekezetünk javát szolgálja. Ez csak akkor lesz valódi és igazi érték, szolgálat, ha közösen át tudjuk adni életünket Istennek, és oda tudjuk szánni magunkat Jézus Krisztus kegyelmébe. Áldás ez, mint egy vasárnapi istentiszteleti alkalom, vagy egy ünnepi istentisztelet, és áldás kell hogy legyen a presbiteri találkozó, konferencia is, ahol nem csak gyülekezetünk, hanem református anyaszentegyházunk is épül.

Amikor lehetőség nyílt, hogy egy olyan szövetség, mint a Magyar Református Presbiteri Szövetség tagja legyek, mely régiókat, az egész országot felöleli, számomra nem volt kérdés az igen. Hiszen egy-egy közös eszmecserével, közös alkalmakkal több lehetőséggel tudjuk építeni azt a gyülekezetet, ahová Isten állított bennünket szolgálatra. Így lesz több mint egy szolgálat!

Isten gazdag áldását, és szeretetét kívánom minden Kedves Olvasó életére, családjára!

Bodnár Attila

gondnok, Kovácsvágás

Krisztusra alapozva újat építeni

Dél-borsodi presbiterek őszi konferenciája Nyékládházán

Hangóné Birtha Melinda, a szervezet elnöke köszöntötte a megjelenteket. A 167. dicséret mind a három versének éneklésével folytatódott a konferencia.

Szőnyi Tamás esperes úr megnyitó igehirdetése a Galatákhoz írt levél 5,25 és 6,1-től 10-ig tartó versek alapján hangzott el. Ennek fő mondanivalóját emelte ki: „Egymás terhét hordozzátok: így töltsétek be a Krisztus törvényét”. Majd áldást kért a konferenciára.

Mátyás Sándor lelkipásztor áhítata következett. Az áhítat a 367. dicséret éneklésével kezdődött, majd imádkozás után a Hóseás könyvének 8,1 versének egyetlen sorát helyezte a konferencia hallgatóinak figyelmébe: „Kürtöt a szádhoz.”

Igemagyarázatában megkérdezte: Mi ebből a mai embernek az üzenet? Közben megadta a választ. A kürtnek nagy jelentősége volt Izrael hitéletében, az Ószövetség szerint. Akik a kürtöt fújták, őrállók voltak. A mai világban az őrállókat megpróbálják elhallgattatni. A kutyának és a papnak hallgatni kell. A gonoszság a menő, és a szeretet elhalványul. A hitről beszélni kell és tovább adni. Fújni a kürtöt, hogy ébredjen fel, aki alszik. Jézus második eljövetele anyagok seregével és harsonaszóval fog történni. A kürtszónak a lelkünkben is meg kell szólalni, hogy kerüljük a bűnt és meneküljünk Krisztushoz.

Ezt követően egyéni imádságra szólította fel a konferencia résztvevőit.

Az áhítat a 471. dicséret négy versének éneklésével zárult.

Vácsi Gábor, a Szövetség titkára Péter első levelének 5,1-től a

4. versével bezárólag köszöntötte a konferenciát, mely Ige minden presbiternek megszívlelendő. Majd ezt követően tájékoztatást adott a Szövetség életéről és munkájáról.

Hangóné Birtha Melinda elnökhelyettes megköszönte Dr. Szabó Dániel Szövetség megalapító munkáját és az elmúlt években kifejtett tevékenységét.

A Miskolc Avasi Örömhír Kamara Együttes szereplése következett, akik zsolnákat énekeltek hangszeres kísérettel. Közben elnökhelyettes verset olvasott fel és Hangó Viola szólót énekelt.

Pásztor Gyula teológiai tanár előadása következett: „Krisztusra alapozva újat építeni” címmel. Előadását az Efézusi levél 2,19-től a 22. verssel bezárólag építette fel.

Ez az Ige a templomépítőkről szól. Nem természetes, hogy ilyen kiváltságban van része annak, aki templomot épít. Isten minden egyes alkotó tagnak elhívást ad az építésre. Az Ige szerint messziről érkeztek, akikhez Pál apostol szól. Elgondolkoztató, hogy miért lettek kiváltságosak. Ők az Isten háza népe, akiket az Isten ilyen feladatra kiválaszt. Nem a maguk akaratából formálódtak Krisztus képére. Az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek Istennek a szövetségébe let-

tek befogadva. Úgy lettek elhívottak, hogy ráépültek arra a sarokkőre, amely maga a Krisztus. Pál is Krisztusra építette egész életét, arra a Krisztusra, aki meghalt érettünk és feltámadt a harmadik napon.

A mi szolgálatunk is Krisztusra épüljön. Ebben van a vigasztalás. Az épületnél a sarokkő mutatja meg a többi kő helyét. Hitéletünkben a sarokkő Krisztus legyen, akihez igazodni kell. Ha építünk, arra kell figyelni, akit Isten oda állított.

A kő a boltívnek is a záró köve. Ha az építésünknek Krisztus a záróköve, az Őhöz vezet az építés teljes munkáját.

A templom az Isten lakóhelye. Benne az Ő jelenléte nyilvánul meg.

Az Igére válaszolva énekelte a konferencia a 392. dicséretet: „Az egyháznak a Jézus a fundamentuma”.

Az előadó tájékoztatást adott a Sárospatakon folyó presbiter képzés menetéről.

Hangóné Birtha Melinda elnökhelyettes megköszönte az előadók munkáját és a mezőnyéki gyülekezet fogadókészségét.

Ezt követően csoportbeszélgetésre került sor, melynek sorrendjéről Juhász Valéria alelnök asszony adott tájékoztatást, majd szeretetvendégséggel zárult a konferencia.

Testi és lelki távlatok – Egy ember, két világ

KNOLNÉ TÜSKI GABRIELLA

Miközben e sorok írására készültem, kiderült, hogy nemsokára nagy gerincműtéten kell átessenek. Ha nem műtenek, véglegesen lebénulok. Ennek sokféle következménye lehet, például teljes inkontinencia. Mindenképp bizonytalan, ijesztő távlatok.

Miért írok erről ilyen nyíltan? Talán magamra szeretném vonni a figyelmet, vagy jól

esne több együttérző szó, netán egy kis sajnálat? Nem. Inkább azért írok őszintén jelenlegi helyzetemről, mert tudom, hogy gyülekezetünkben más is kínlódik a külső és belső ember közti huzavonával. Egy 82 éves hölgy most esett át nyílt szívűműtéten. Egy 32 éves fiatal édesanya annyit cigizett, hogy életre szólóan tüdőbeteg. Múlt héten temettünk egy 48 éves, 3 hónapja hallotta, hogy rákos. Egyik pánikbeteg fiatalasszony nem tudja kint sétáltatni hat hónapos gyermekét. Sorolhatom, és gondolom, a tisztelt olvasó is sorolhatná tovább.

Sokat gondolkodom ezekben a napokban Pál apostol szavain, ahogy 2Kor 4-ben írja: „Ezért tehát nem csüggedünk. Sőt, ha a külső emberünk megromlik is, a belső emberünk mégis megújul napról napra. Mert a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk minden mértékét meghaladó nagy, örök dicsőséget szerez nekünk, mivel nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók.”

Annyira erősen megtapasztalom külső emberem megromlását, hogy emiatt nem mindig érzem belső emberem megújulását. És szenvedésemet sem tartom mindig pillanatnyinak vagy könnyűnek. Amikor nem tudok beszélni a fájdalomtól, amikor megpucoztam a krumplit, de férjem kell megfőznie. Amikor csüggedek, mert igenis ott vannak a csüggedés pillanatai. Ilyenkor igen nehéz a láthatatlanokra tekinteni.

Könnyű testi romlandóságomat kifogásként használni. Minek foglalkozzak még bűnös mivoltommal, életem csúfságaival? Hisz a szenvedésből alaposan kivesszem részemet. A lelki önvizsgálatot könnyen halasztom emiatt. De Isten, Szentlelke által, nem hagy e tévúton kal-

lódni, amit az ördög készít bármilyen gyengeségünkben. Elém hozta a Heidelbergi Káté 21. kérdését:

Mi az igaz hit?

Az igaz hit nemcsak oly biztos ismeret, amelynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az Ő Igéjében nekünk kijelentett, hanem azon felül még az a szívbeli bizodalom is, melyet a Szentlelek az evangélium által gerjeszt bennem, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékozik az Ő ingyen kegyelméből, egyedül a Krisztus érdeméért.

Más fénybe hozza Pál szavait.

„...Mivel nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók”.

Istentől kérhetem, kérhetjük, hogy napról napra újítsa meg bennünk a szívbeli bizodalom. Tőle kérjük, várjuk. Pont, amikor ütközik külső és belső emberünk állapota. Mert csak az Ő teljessége tesz minket megint teljessé. Minden körülményben. És ezáltal tisztul le bennünk az a lényeges, örökkévalóság távlat, mely már ma is reménységgel töltheti be szívünket. Ilyen a megújulás.

Hát így küszködök testi és lelki távlatokkal. És sok más körülöttünk élő ember ugyanígy harcol napról napra.

Énekelve imádkozunk együtt, egymásért. Tebenned bízunk eleitől fogva, Uram, téged tartottunk hajlékunknak!

Mikor még semmi hegyek nem voltak, Hogy még sem ég, sem föld nem volt formálva, Te voltál és te vagy, erős Isten, És te megmaradsz minden időben.

Szolgáidon láttassad dolgodat, Dicsőségedet ezeknek fiain!

Add értenünk felséges hatalmadat, Mi kegyes Urunk, ó, irgalmas Isten! Minden dolgunkat bírad, forgassad, Kezeink munkáit igazgassad! (90. Zsoltár 1,7)

*

Imádságban gondolunk hűséges hollandiai szerzőnkre, Knolné Tüski Gabriellára, akit az Úr nehéz műtéten vitt keresztül. Kérjük megtartó és felépítő kegyelmét számára, hogy még sokáig épülhessünk lelki látásokkal gazdag és gazdagító írásaiból!

Szeretettel, imádsággal: a Szerkesztőbizottság

Kárpátaljáról érkezett kérés

Kedves Testvéreink!

Peleskei Béla református lelkipásztor vagyok, a Kárpátaljai Református Egyház, Máramaros–Ugocsa Egyházmegyében szolgálom, a Feketeardói, Tekeházai és Királyházi Református gyülekezetekben... Gyülekezetekben heti több alkalom van, amire hívogatunk mindenkit. Az egyik hívogató eszköz a templomok tornyában lakó harangok, amelyek a rég megszokott módszerrel szólalnak meg, azaz húzzuk a kötelet, már ha van kinek.

Sajnos az előregedés és a kivándorlás igen jellemző a gyülekezetekre. Fiataljaink a családjaik fenntartása végett kénytelenek külföldön beszerezni a kenyérrevalót. Így nagyon nehéz olyan embert találni, aki vállalná a harangozó szolgálatot. Községeinkben az a szokás van, hogy ha valaki meghal, bármelyik felekezethez is tartozik, meghúzzák a harangot, ha kell, naponta többször is. Ilyenkor, vagy más alkalomkor valaki, aki épp otthon van, végzi ezt a szolgálatot, persze néha a lelkipásztornak kell, nem be-, hanem felugrania a toronyba és harangozni. Sajnos van, amikor harangozó hiánya miatt elmarad a harangozás. Így marad el a déli harangszó, amit szeretnénk mi is – más magyar községekhez hasonlóan – gyakorolni.

Ezért szeretnénk kihasználni a mai modern eszközöket és „elektromosítani” a gyülekezetekben a harangokat... A harangozás modernizálása igen nagy fa a mi kis fejszénknek. Utána érdeklődve egy ilyen beruházás kb. 700.000 forintba is kerülne, gyülekezetenként, ami számunkra lehetetlen. Ez az összeg egy-egy gyülekezet teljes évi vagy félévi költségvetését teszi ki.

Ezért bátorkodom fordulni bizalommal, hittel és megértésüket kérve a Testvérekhez, hogy segítsenek nekünk ebben!

Aki, vagy amelyik gyülekezet tud, és szeretne segíteni Feketeardó, Tekeháza és Királyháza református templomainak villamosításában, az vegye fel a kapcsolatot Peleskei Béla református lelkipásztorral:

Feketeardói Református Egyházközség

Ukraina, Kárpátalja, Nagyszőlősi járás

Feketeardó, 90363

Rákóczi utca 23.

e-mail: peleskeibela@gmail.com, tel.: +380-67-141-4783

Az Úrba kapaszkodás történelmi pillanatai

Kedves Testvérek! Kedves Tiszteletbeli és Pártoló Egyháztagjaink! Kedves Testvéri Gyülekezetek!

„Magasztalja lelkem az Urat..., mert nagy dolgokat tett velem a Hatalmas, és szent az Ő neve, irgalma megmarad nemzedékről nemzedékre az Őt féltőkön.” (Lk 1,46 és 49-50)

A 2017-es jubileumi emlékvünk után gyakran a hála, és a megelégedés érzése jár át bennünket, hogy a második ötszáz esztendőt is ott kezdhajjuk el, ahol az első félezer évet abbahagytuk... Isten szolgálatokat, hitvalló és megoldandó helyzeteket bíz ránk, hogy testvéri szeretetünk megélése által is megerősíthessük összetartozásunkat. 2018-as évünk ebből a szempontból is különleges esztendő. Református Közösségi Házunk falazatainak megerősítése, belső megújítása egyszerre fontos a közösség jövője, a rétegalkalmak, hétközi szolgálatok, és a cigány-missziós programok otthonának megteremtése céljából, ugyanakkor a hálás visszatekintés és az Úrba kapaszkodás történelmi pillanatai sem múlnak el.

Idén a tordai vallásbéke 450. évfordulója kapcsán erdélyi testvéreinkkel is együtt dobban a szívünk, hiszen legyen szó Erdélyről, vagy az anyaországról, népünk keleti, vagy épp nyugati közösségeiről, a magyarság 1568-ban példát adott a világnak a reformáció eredményeinek elismerésére, a felekezetek egymás mellett való békés együttélésére és a gyülekezetek hitbéli szabadságának kifejezésére. A sok-sok érdekegyeztetés mögött azonban nem a vallási kérdés lebecsülése, vagy mellőzése állt, hanem annak bölcs felismerése, hogy a hitvallásos igazság fegyveres terjesztése nem kivitelezhető anélkül, hogy testi-lelki kárvallás ne származzon belőle. Már pedig nemzetünknek „két pogány közt őrlődve” nem maradt fölös és vesztegetni való vére. A búza és konkoly szétválasztása nem embereknek és nem e földi korszakban fenntartott szolgálati lehetőség, még akkor sem, ha észrevesszük, hogy már a példázatban is buzgólkodtak ezért a „szolgálati lehetőségért” a szolgáltatók (vö. Mt 13, 24-43).

Egyházi életünkben ma a felekezetek békés, együttműködő, akár az engedelmisségben nemesen vetélkedő korszakait is megélhetjük eltérő hagyományok, történelmi értékek és gyümölcsök, valamint sokszínű kulturális keretek és ízlések között. A fő kérdés, hogy érezzük-e még a 450 évvel ezelőtti eseményekben országunk sokszínű nemzeteinek és rendjeinek egymást megérteni igyekvő haladását. A reformáció nem megátalkodott megosztottságban, vagy bármiféle önpusztító meghasonlásban járt élen, hanem sokkal inkább igazságszeretben és igazságkeresésben, mert fontossá vált és megtartó menedékké („erős várrá”) vált az Isten a megtapasztalt sok-sok bajban és nemzeti sorscsapásban. Ebben a viszonyulásban az igazságszeretetet már nem kell, hogy türelmetlenség és irgalmatlanság lengje körül, nem kell végletes, kizárólagos vagy épp kirekesztő álláspontba merevedni a másik emberrel szemben. Az igazság iránti igényünk soha ne vesszen el, azonban elsősorban önmagunk felé van ennek ma megszólító kötelezett-

ségvállalása és sürgetése. A felebarát felé pedig megértő, türelmes is lehet a viszonyunk.

Ezért is látta aktuálisnak gyülekezetünk, hogy idén a vallásszabadság erényét felmutatva és az idők szavának engedve, kicsiny közösségünk hitvallást tegyen ezen ünnepi emléklappal is népünk felé. A Magyar Posta Zrt. közreműködésével, reformátori kincseink bemutatásával, igényes, ünnepi kivitelű, formalakkozott, egyedi sorbélyegzővel ellátott nemes emléklapot bocsátottunk ki, hogy

annak értékesítésével anyagi forrásokat teremtsünk gyülekezeti házunk felújításához és egy kisebb, Mantskovit Bálint nyomdász-mester történelmi örökséget feldolgozó vizsolyi kiadvány megjelentetéséhez. Hadd legyen ezen ékes és gyönyörű ünnepi emléklap szolgálatunk és hálás hozzájárulásaink által is jövőt termő és gyülekezetet építő áldott erőforrás. Ha emléklap-kiadványunk tetszik, és szolgálatunkkal, céljainkkal egyet értenek, kérjük annak támogató szándékú megrendelését a mellékelt elérhetőségek segítségével. (Az emléklap ára 1800 Ft/db, melynek bevétele a

fenti karitatív célokat szolgálja!) Hálás köszönettel kívánunk áldást és békességet:

Kovács Zsolt Levente
vizsolyi ref. lelkipásztor

Elérhetőségek:

Vizsolyi Református Egyházközség • 3888 Vizsoly, Szent János u. 123.

Lelkipásztor: Kovács Zsolt Levente (30/749-8568)

www.vizsolyibiblia.hu • www.facebook.com/VizsolyReformatusBetlehem/

email: vizsolyibiblia@gmail.com

bankszámlaszám: 54600140-10022764-00000000

(közlemény: emléklap megrendelés)

Postaládánkból

Tisztelt Magyar Presbiteri Szövetség, kedves Gábor!

Köszönöm szépen leveledet és a csatolt 2019-es rendezvénynaptárt. Külön köszönöm a Presbiter havilap rendszeres küldését 2017-től.

A futár hozza Tőletek a nyugati és keleti kikötőbe, Komáromba és Kassára, és onnan viszik az Esperesi Hivatalokba.

Az esperes a havi lelkészértekezleten kiosztja a Presbiter lapot a megadott kulcsszám szerint a gyülekezetek lelkészeinek, akik viszik a gyülekezetekbe a presbitereknek.

Még egyszer köszönöm az áldozatot, amelyet felvállaltatok annak érdekében, hogy felvidéki tájakra is eljusson a Presbiter lap.

Áldás, békesség köszöntéssel

Fekete Vince
egyházkerületi főgondnok, a SZMRPSz elnöke

Reformáció ünnepére készülve emlékezzünk

Szkhárosi Horvát András, a hitvitázó verselő

Szkhárosi Horvát András neve még a protestánsok körében is inkább csak egyetlen, nevezetesen a *Semmit ne bánkódjál Krisztus szent serege* kezdetű énekhez kapcsolódik. Bizony, keveset tudunk róla, bár műveit tekintve minden okunk megvan, hogy nagyobb figyelmet fordítsunk rá. Annak ellenére, hogy a XVI. század irodalmával, s benne Szkhárosi Horvát Andrással több neves irodalomtörténész is foglalkozott – Szilády Áron, Varga József, Horváth János, Klaniczay Tibor, hogy csak a legnagyobbakat említsem –, a kutatások – források híján – eddig nem eredményeztek részletes életrajzi leírást.

Az első adat 1542-ből való, ekkor írta *Az Antikrisztus országa ellen* című versét, melynek végén egyértelmű utalást találunk tartózkodási helyére, Tállyára, és a megírás évére. Az utolsó dátum ugyancsak egyik művének, a *Panasza Krisztusnak* befejező strófájában olvasható: „Tállyán ez kele új esztendőben, ezeröttszázban negyvenkilencben”. Tállya mint keletkezési hely arra mutat, hogy e két időpont között ott szolgált, s nem kizárt, hogy a város első protestáns prédikátora volt. Nevét, szerzőségét olykor akrosztichonban adta tudtul.

Előéletéről annyit tudunk, hogy korábban a váradi ferences rend tagja, erre utal a következő két sor: „Ez éneket költe egy barátból lött pap, / Bánta bolonságát, elrúgta csuklyáját” (Emberi szerzésről). Föltehetően *Az Antikrisztus országa ellen* című írása évében szakított a renddel, s ezt illusztrálja a papi nőtlenséggel történő szembezállás: „Megver az Isten az paráznságért, / Senkit nem utál igaz házasságért, / Elveszt az Isten az sok bujaságért”. Az *Emberi szerzésről* 17. versszakában pedig így figyelmezteti egykori rendtársait: „Ím tanács teneked megnyomorult község, / Hogy megcsalott téged ez sok szerzetesség, / Ki néked volt kedves, az volt nagy ellenség”. Bár Szkhárosi Horvát Andrást elsősorban mint énekszerzőt ismerjük, Csomasz Tóth Kálmán szerint is olyan hitvitázó karakter, aki „Egyike volt nemzedéke legrendíthetlenebb hitvallóinak.” Szilády Áron, a *Régi magyar költők tára* szerkesztője így méltatta: „A XVI. század első felében élt magyar verselők között vannak, akik Szkhárosinál többet írtak, mint például Sztárai Mihály, s verselési ügyességét tekintve vele összehasonlíthatók: de erőteljesebb nyelven senki sem írt.” Zoványi Jenő pedig *A magyarországi protestantizmus története* című munkájában a dogmatikus írók közé sorolja. Műveinek első összegyűjtője Bornemisza Péter, s az *Énekek három rendbe* című könyvében adta közre (Detrekő, 1582).

Valóban dogmatikus verselő volt? Lássuk a példákat. Szkhárosi nyíltan kimondja, hogy az egyház tanaiban tévelyeg, állapota válságos, megállapítja, hogy bár nőtlenséget hirdet, ám az élvhajhásztól sem riad vissza, sőt, szavaival a pápát sem kíméli: „Ím

megromlottál óh jó keresztyenség, / Mert nincsen tebenned isteni bölcsesség, / Szálla tereád nagy sok hitetlenség” (Az Antikrisztus országa ellen). „*Ítéled Úristen, ha ez nem nagy vakság / Tiltván ő között az jó szent házasság, / És kedves között szertelen bujaság”* (Emberi szerzésről). „*Az pápai hit is noha Krisztust vallja / Csak szájában hordozza, szívében nem tartja, / Mert sok bolonságból idvösségét várja, / Krisztus szent halálát elégnek nem vallja”* (Kétféle hitről). Elutasítja a Mária-tiszteletet és a szentek közbenjárását, de szól a búcsúcédulak ellen is: „*Sem*

mire nem kell hát az Krisztus halála, / Csak legyen sok pénz az lélekváltságára, / Az harmincz misére, énekes zoltárra, / Sok gyertyagyújtásra az vigiliára” (Kétféle hitről). „*De Luther Márton kárt tón pápának, / Hogy megjelente vítkét Rómának, / És elhirdete mind ez világnak, / Immár nincs haszna az sok bolcsóknak”* (Panasza Krisztusnak). Úrvacsorátana is gyökeresen megváltozott, melynek kíméletlenül ad hangot: „*Az Krisztusnak vacsoráját egy szentségnek vallod, / De bölcsébet az Krisztusnál magadot állítod, / Krisztus vérét az köznéptől, mint lopó megtiltod”* (Pál érsek levelére való felelet). Mindez olyan verses dogmatikai korrajz, amelyen keresztül nem is annyira a század egyházi állapotát mérhetjük föl – ezt a nagy reformátoroktól már ismerjük –, hanem az egykori ferences rendi szerzetes életében bekövetkezett lelkiállapot-változást követhetjük nyomon, s hitbéli átalakulása és kiállása a mai ember számára is példát ad.

Természetesen írásaira nemcsak a negatívumok megszólaltatása volt jellemző, teológiai alapigazságokat is fontosnak tartott megfogalmazni, s protestáns jelmondataink szinte mindegyike megtalálható verseiben.

A már feltárt hitetlenség után szinte kötelező a Krisztusra mutatás. Szkhárosi Horvát azonban nem áll meg a Mester személyénél, hiszen tudja, hogy a példaképek, bár ösztönzőleg hatnak, nem képesek alapjaiban megváltoztatni az embert, vagyis bűnös marad, s mint ilyen, elveszett, elkárhozott. Mi a megoldás? Egyedül Krisztus! *Az Istennek irgalmasságáról és ez világnak háládatlanságáról* című énekében így ír: „*Nincsen ég alatt, föld fölött több név mi idvösségünkre, / Csak az Jézusnak az ő szent neve, hát bízzatok ebbe”*. Ugyanilyen fontos számára a kegyelem hangsúlyozása is. Az előbb említett ének negyedik versszakát így indítja: „*Azért most szóljunk az nagy Istennek irgalmasságáról”*. A későbbiekben ezt minden kétséget kizáróan meg is indokolja. „*Nincsen az ember, ki megtarthassa az Isten törvényét.”* Ezért a törvény elítél minket, a szabaduláshoz pedig kegyelemre van szükségünk, ez a kegyelem pedig csakis Istentől jöhet. „*Szükség immáron, hogy megismerjed az Isten jóvoltát, / Az bű-*

Bizonyságtételelem

Az első bizonyságtételt 24 évesen írtam (amelyiket itt küldöm – a Református Újságban jelent meg 1994. decemberi számában)

Azóta eltelt 24 év.

Ezekben az években:

- elvégeztem a főiskolát;
- elkezdtem dolgozni;
- az akkori országos és területi ifjúsági alkalmakon részt vettem (FIRESZ-táborokban);
- házasságot kötöttünk (nyelv és felekezet – különbözőek; de az Istenben egyik azok, akik Őt vallják és akarják követni)
- született egy fiúnk;
- Isten segítségével tudtunk lakást venni, mostani otthonunk, ahol vagyunk.

De ezek a külsőségek rólam. Mint Isten gyermeke életében a dolgok, amelyek igazán fontosak – a szívben történtek:

- az ÚR JÉZUST követni és erősödni a hitben nem mindig volt könnyű;
- sokszor a bűnnel vívni, nem mindjárt felismerni és bevallani, bűnbánatot tartani és bűnbocsánatot nyerni, ilyen napokat is élttem át;
- Isten gyermekeként élni és dolgozni a mai világban nem olyan, mint akkor, mikor az iskolát látogattam és több alkalmam volt az Ige közelében lenni és testvéri közösségben épülni;
- naponként olvasni a Bibliát és elcsendesedni imában – nem mindig ugyanabban az órában, mivel már, feleség és anya szerepében, nem sikerült úgy beosztani az időt, valamikor egyedül, valamikor együtt;
- gyermeket nevelni a mai világban is nehéz – mindig is az volt; a gyermeket úgy vezetni, hogy ismerje az Isten Szavát és szerinte próbálkozzon ő is naponként élni;

- mi szülők felelősek vagyunk gyermekeinkért, a mi feladatunk esedezni imáinkban értük és segíteni a mindennapokban, mert a hit nem örökölheto;
- mivel a szülői hivatást nem tanítják iskolában, és minden gyermek más, egyedi; a szülőnek minden gyermekét szeretni, meghallgatni, erősíteni és megérteni úgy kell, hogy mindegyik gyermeknek külön a természetét ismerve, az ÚR Jézust mutatni példává és elfogadni azt is, ha nem sikerül minden úgy, ahogy mi szülők elképzeljük;
- de az Isten szeretete és kegyelme határtalan;
- az ÚR Jézus elfogad engemet is, akkor is, ha én magamat nem tudom sokszor elfogadni, mert bűnös vagyok;
- az ÚR Jézus meghalt a kereszten értem is, bűnösért; de Feltámadott és az örök élet ajándékát ígéri nekem is;
- és pontosan ez az, ami nagyon fontos nekem is – mint anyának –, hogy ezt elmondjam a fiamnak, hogy tudja és tudatosítsa azt, hogy nem az a fontos, milyen nyelven és milyen formában, de akarja követni az Urat és Neki éljen (megtérjen, és befogadja a szívébe az ÚR JÉZUST – személyes Megváltójának és Szabadítójának)
- és még fontosabb annál, hogy elmondjam a fiamnak az előzőket, életem minden napján járjam Jézus lábnyomát – akkor lesz hiteles az életem nemcsak a fiam előtt.

De megéri igyekezni Isten dicsőségére élni, ez az élet igazi értelme. Nem mindig sikerül, megbotlik az is, aki hívó, de van Valaki, Aki felemel és tovább segít. Ez az ÚR JÉZUS, Megváltó és Szabadító. Ő olyan Barát, aki soha nem hagy el, mindig velem van, elfogad és vezet.

„Egyedül Istené a dicsőség”.

SOLI DEO GLORIA

Gross Mogyorósi Aranka

nöskökhöz nagy szeretetét és irgalmasságát...” Igaz ugyan, hogy az idézetekben a kegyelem szó nem fordul elő, ugyanakkor vegyük figyelembe, hogy az irgalom és a kegyelem egymás szinonimái. Az Antikrisztus országa ellen írott költeményében válságról beszél. Mi az oka? A diagnózis egyértelmű: „Nem követ írást emberi okosság.” A reneszánsz ember – nem vallásosságában, hitében – függetlenítette magát az élő Istentől. Nos, így jelenik meg a harmadik jelmondat Szkhárosi Horvát *Panasza Krisztusnak* című írásában: „De vegyük elő az Szent Bibliát, / Reánk ne várjuk Isten ostarát, / Abban meglátjuk szent akarátját, / Irgalmasságát, minden haragját”. Az egyedül hit általi megigazulás tanát pedig így fogalmazza meg: „Erről az írás bizonyságot térszen, / Hogy minden ember hitből igaz léssen, / Csak Krisztus által minden igaz léssen”. (Az Antikrisztus országa ellen 9. versszak.) Tehát hitből és nem cselekedetből: „Ha cselekedésből idvösséged várod, / Az Krisztus halálát csak heába hagyod”. (Kétféle hitről.) E szerint tehát nem lehet kiérdemelni, vagyis egyedül Istené a dicsőség!

Mindez csupán szerény ízelítő abból a prédikatori hagyatékából, amely hűséggel visszhangozta a lelki megújulás üzenetét. Megismerése gazdagít, erősít és bátorít, ezért méltó, hogy a reformáció ünnepére készülve, a több mint énekszerzőről, a teológus Szkhárosi Horvát Andrásról, az egykor szerzetes, ám protestáns-sá váló polemizáló költőről megemlékezzünk.

Apostagi Zoltán

Aki protestánsul imádkozott

Saint Exupéry imájából

Uram, nem csodákért és látomásokért fohászokodom,
csak erőt kérek a hétköznapokhoz.

Taníts meg a kis lépések művészetére!

Ajándékozz biztos érzéket a dolgok fontossági sorrendjében,
elsőrangú

vagy csak másodrangú fontosságának megítéléséhez!

Erőt kérek a fegyelmeztetéshez és mértéktartáshoz,
hogy ne csak

áfussak az életem, de értelmesen osszam be napjaimat,
észleljem a váratlan örömeiket és magaslatokat!
Őriz meg attól a naiv hittől, hogy az életben mindennek
simán kell mennie!

Ajándékozz meg azzal a józan felismeréssel,
hogy a nehézségek,

kudarok, sikertelenségek, visszaesések az élet magától adódó
ráadásai, amelyek révén növekedünk és érlelődünk!...

Őriz meg az élet elszalasztásának félelmétől!

Ne azt add nekem, amit kívánok, hanem azt,
amire szükségem van!

Taníts meg a kis lépések művészetére!

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

VÁCZI GÁBOR

Július

9-én készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

20-21-én tartotta második, egyházkerületi szintű presbiterképzési alkalmát a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége Nagyváradon.

terképzési alkalmát a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége Nagyváradon.

Augusztus

23-26. között tartotta Balatonszárszói Református Értelmiségi Konferenciáját a Magyarországi Református Egyház és a Református Közéleti Kulturális Központ. Az alkalomról lapunk más helyén beszámolót közlünk.

24-25-én tartotta presbiteri konferenciáját a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége. Az alkalmon anyaországi szövetségünket *dr. Tóth János*, a Missziói és Diakóniai Bizottság elnöke képviselte.

Szeptember

1-jén a Szilágysomlyói Református Egyházmege Presbiteri Szövetségének XIII. presbiteri konferenciája volt Súlyomkőváron. Az alkalmon előadást tartott többek között lapunk felelős szerkesztője, *dr. PhD Békefy Lajos* is, „Imádkozatok és buzgón kérjetelek – A református imakultúráért presbiterként” címmel.

6-án tartotta ülését Szövetségünk Gazdasági Bizottsága, valamint Felügyelő Bizottsága.

8-án Pécsváradon tartotta kisköri presbiterképzését Szövetségünk Baranyai Egyházmegei Területi Szervezete.

Ugyanezen a napon kisköri presbiteri konferencia volt Békésben, a Sarkad-Belvárosi Egyházközség templomában.

13-án ügyvezető elnöki értekezlet volt Szövetségünk irodájában.

15-én Győrben tartotta közös presbiteri konferenciáját a Pápai és az Őrségi Református Egyházmege. A téma „Az egyházon belüli vándorlások és az ezzel kapcsolatos teendők” volt. Az alkalmon kö-

zel 250 presbiter és lelkipásztor vett részt.

16-án Nyékládháza-Mezőnyéken tartotta őszi presbiteri konferenciáját Szövetségünk Dél-borsodi Egyházmegei Területi Szervezete, „Krisztusra alapozva újat építeni” címmel. A konferencián *Váci Gábor* szövetségi titkár igei köszöntéssel szolgált.

Ugyanezen a napon volt a felvidéki Abaúj-Tornai Egyházmege konferenciája. Az alkalmon többek között *dr. Judák Endre* presbiterképzési elnökünk is előadást tartott „Bibliás presbiter a családban és a gyülekezetben” címmel.

17-én készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

* * *

A szerkesztőbizottság következő ülésének időpontja: **2018. november 19.** (hétfő). Megjelentetésre szánt írásait **november 12-ig** kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

PRESBITER

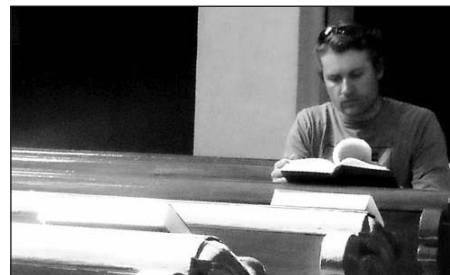
A Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Apostagi Zoltán, dr. Kelemenné Farkas Márta, dr. Kis Domokos Dániel, Kövespataki László, Margit István, dr. Ritoók Zsigmond, dr. Szilágyi Sándor, Váci Gábor, dr. Viczián Miklós.* Felelős szerkesztő és laptervező: *dr. Békefy Lajos PhD.* Felelős kiadó: *dr. Viczián Miklós.* Tördelés: *Heckmann Tamás.* Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel.: 476-3211. E-mail címünk: szovetsseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 2700 Ft, Európa országaiba 5000 Ft, a tengerentúlra 6000 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenn tartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette a Szó-Kép Nyomdaipari Kft. Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott),
ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:
www.presbiteriszovetsseg.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 450 Ft

Thököly Vajk Köszönöm

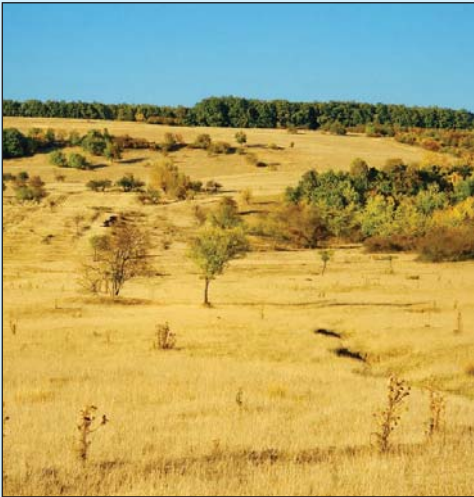
A hombárom kitárom,
gabonásom gyöngye,
nem félig üresen áll,
hanem félig tele,
köszönöm, ó, én Uram,
akármennyit adtál,
nem éheztem soha még,
mindig megáldottál.

Kotyog már a muskotály
a hegy belsejében,
bő szüret nem volt idén,
de adott az Isten,
köszönöm, ó, én Uram,
akármennyit adtál,
nem szomjaztam soha még,
mindig megáldottál.

Szeretet lángja lobog,
fénye kis szobámnak,
örökségem csak ennyi,
ettől vagyok gazdag,
köszönöm, ó, én Uram,
akármennyit adtál,
nem hagytál magamra még,
mindig megáldottál.

Thököly Vajk: Szülőföldemen

Érted dobban az én szívem,
bölcsum vagy, én itt születtem,
mikor véget ér az utam,
itt legyen majd nyugodalmam.

Fájdalmadat megismertem,
Ajándékoz anyanyelvem,
száz út vár, de hová mennék, (?)
ez a föld nekem örökség.

Idegen réteken járva,
gyönyörködtem sok virágba,
de azt, amely nekem nyílt,
nem találtam meg csak itthon.

Ó, én Uram, csillagfényben
tekints le rám, áldd meg népem,
száz út vár, de hová mennék, (?)
ez a föld nekem örökség.

*Hová is mennék,
itt az otthonom,
átölel szép Szülágyságom,
megsímogat, súgja nekem:
– Maradj meg örökre,
szülőföldeden.*

A presbiter könyvespolcára

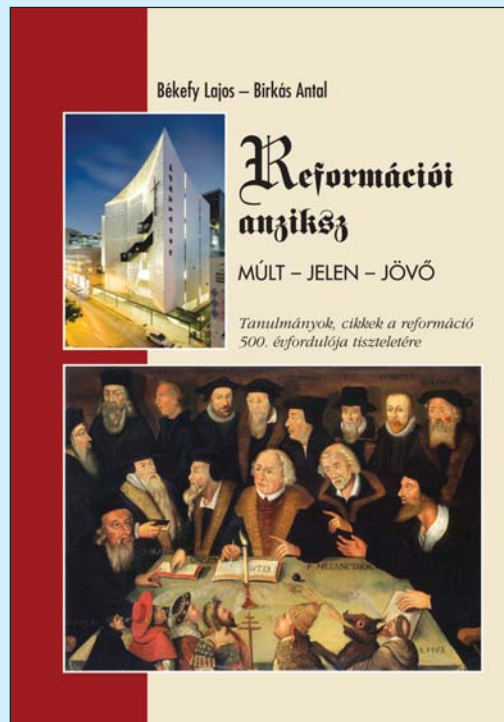
Háromdimenziós egyházi képeslapok

A könyv szerzői nyilván megbocsátják nekem, hogy az anizsz kifejezéshez ilyen erősen ragaszkodom – ahogy ők is tették –, miközben tisztában vagyok avval, hogy minden egyes írás messze túlhaladja az üdvözlőlap kereteit, s ezt nem csupán terjedelmi vonatkozásban gondolom így (nem is gondolhatom), sokkal inkább a tartalom mondatja ezt velem. S hogy mitől háromdimenziós? Nos, a kötetben megjelenik az idő három dimenziója, a múlt, a jelen és a jövő, az Isten inspirációjának eredményeként létrejött, s a mai kor számára is üzenetet hordozó történeti reformáció, a jelenkor eseményei, valamint a jövőre nézés, s mindez Krisztus művének fényében.

A könyv első negyedében dr. Birkás Antal írásait olvashatjuk. Írásaiban a protestáns jogfelfogás és alkotmányeszmé csíráját és alakulását vizsgálja. Elsősorban a nagy reformátorok, Luther és Kálvin írásait tanulmányozza, őket idézi, és von le érvényes megállapításokat. Írásaiból megtudhatjuk, hogy a 16. század jogfelfogásában a rend megőrzésének célja fontos momentum volt.

Tanulmányai során fontosnak tartja, hogy szót kapjon a református Abraham Kuyper, a nagy teológus, egykori holland miniszterelnök is. Kuyper háromféle szuverenitásról beszél. Úgy mint felülről származtatott szuverenitásról, népszuverenitásról és államszuverenitásról.

A könyv nagyobb, mintegy háromnegyed részét dr. Békefy Lajos írásai teszik ki. Nemcsak a terjedelem, de a tartalom skálája is nagy, amely jól mutatja érdeklődésének és felkészültségének, sőt, naprakészségének gazdagságát. Üdvözlőlappjain megjelenik a múlt – Luther és Kálvin – a maga plasztikus reformátói szellemiségével, de képeslapot kapunk Európa nagyvárosaiból, így Genfből, Bernből és Berlinből, mi több, lelki-szellemi utazásaiból Peking, Szöul és Dzsakarta sem marad ki. És mégis, e nagy, kontinenseket átívelő rohanásban is van idő

az Isten-csendre, a megállásra, az őszi színek kikeverésére és használatára, hogy az Isten-magasztalás résztvevője és részese lehessen. Uram, a szívemet hozom eléd című lírai fohászában így szól: „És most Neked szeretnék énekelni azokkal, / akik lelkiüket zendítették meg nagy neved dicséretére”.

Mindezen írások mellett azonban engem a *Protestáns, keresztyén portrék* fejezetén belül olvasható, Herman Dooyeweerd holland jogász-filozófusról szóló mini esszéek ragadtak meg. Békefy Lajos ezt így fogalmazza meg: „Hol vannak tehát a reformációi filozófia szellemtörténetének gyökerei?” Hamarosan a választ is megkapjuk, és figyelmünket a holland új-kálvinizmusra, azon belül Abraham Kuyperre és Herman Bavinckra irányítja, különös hangsúllyal a kuyperi isteni abszolút szuverenitásra.

A mini esszékből megtudhatjuk e filozófia alaptételét, mely szerint a törvény nem más, mint az Isten és a teremtett világ közé helyezett határ, mely azt a normát fogal-

mazza meg, amely által a Teremtő a kozmoszhoz viszonyul és azt uralja. Ebben a kontextusban helyezkedik el az Isten szuverenitása, és az isteni világterv.

Természetesen írónk is tisztában van avval, hogy a filozófiával nem foglalkozó olvasó számára mindezek olykor nehezen érthetőek, de mint írja: „Felüdülni és felüdüteni szeretnék, továbbgondolásra hívom e sorok olvasóit, még ha olykor nehéz agytorna is vár ránk.” Aki azt gondolná, hogy a dooyeweerd életmű megismeréséből csak és kizárólag a filozófusok és teológusok profitálhatnak, az téved, a szubjektum, a vallásos, hívó én is sokat meríthet belőle. Remélem, hogy e sorok kellő biztatást adnak mindazoknak, akik szeretik az olvasmányos, de ugyanakkor tartalmas, mi több, hiánypótló írásokat.

A. Z.

COMENIUS ÁMOS JÁNOS, A PATAKI VENDÉGPROFESSZOR, AKI A SZÍVÉVEL LÁTOTT

gása idején újra aktuálisak. Nagyszerű lelki utazásának naplóját ezért lapozzuk fel.

A nagy morva pedagógus, teológus, püspök, a nemzetek tanítója, aki igazi közép-kelet-európai volt a 16-17. században, s magyar vér is csörgedezett ereiben, felidézésre méltó gondolatai és üzenetei között Sárospatakon ezt is megfogalmazta: „Ha ti, hunjaim, tudtok élni tehetségetekkel, bölcsesség dolgában Európa egy népénél sem lesztek hátrább” (1650. november 24.). Ma is jó figyelni szavaira, melyek a Visegrádi 4-ek összefogása idején újra aktuálisak. Nagyszerű lelki utazásának naplóját ezért lapozzuk fel.

Az Istennel egyesült emberek biztonsága – mozgó védőfal oltalmazza őket

„Noha látszólag semmi a világon nem oly védtelen, és nincsen annyi veszélynek kitéve, mint az istenfélők közössége, mert gonosz indulattal nézi, veri és ostorozza a sátán és a világ, én mégis azt tapasztaltam, hogy nagyon jól el van látva védelemmel. Az egész közösséget tüzes fal fogja körül, s közelebb lépve észrevettem, hogy ez a fal mozog: mert nem egyéb, mint sok-sok ezer angyal alkotta gyűrű, minélfogva semmiféle ellenség meg se tudta közelíteni. Azonkívül minden egyes hívő mellett volt egy Istentől rendelt őrzőangyal, hogy vigyázzon rá, óvja és megoltalmazza minden veszedelemtől, kelepctől, orvtámadástól, cselvetéstől, törbecsalástól, ámitástól, csábítástól. Bizonyos, hogy az angyalok szeretik az embereket mint társaikat a szolgálatban, látva, hogy teljesítik kötelességüket, amelyre Isten őket teremtette: örömet szolgálják, oltalmazzák az ördögtől, a gonosz emberektől és minden bajtól, s ha kell, karjukon hordozzák őket, hogy ne essék bántódásuk. Megértettem ebből, hogy milyen fontos az istenfélelem: hiszen e szépséges tiszta lelkek csak ott tartózkodnak, ahol az erény illata érzik, a bűn és tisztátalanság bűze elújí őket... Láttam aztán, hogy nem csak angyal őrítze mindegyiküket, hanem Isten magasztos jelenléte is védősáncot vont köréjük... Megértettem, mit jelent, ha az embernek Isten a védőpajzsa, aki ha feladatot bízott szolgáira, s azok azt derekasán végzik, bennük és mellettük van, s óvja őket, mint a szeme fényét, hogy amíg el nem végzik, amiért a világra küldettek, el ne bukhasanak”. (Johannes Amos Comenius, A világ útvesztője és a szív paradicsoma, 1663, Amszterdam) [drbl]

A fordító

Károli Gáspár emlékeztének

Alkotni könnyebb: a szellem szabad,
A képzelet csaponghat szerteszét,
Belekapathat a felhők üstökébe,
Felszánhatja a tenger fenekét,
Virágmaggal eget-földet bevethet,
Törvényre teheti a játszi kedvet,
Zászlóvá a szeszélyt, mely lengve lázad,
S vakmerőn méri Istenhez magát...
Az alkotás jaj, kísértetbe is visz.
A fordítás – alázat.
Fordítani annyit tesz, mint meghajolni,
Fordítani annyit tesz, mint kötve lenni,
Valaki mást, nagyobbát átkarolva,
Félig őt vinni, félig vele menni.
Az, kinek szellemét ma körülálljuk,
A Legnagyobb fordítója volt,
A Kijelentés ős-betűire
Alázatos nagy gonddal ráhajolt.
Látom: előtte türelem-szövétnék,
Körül a munka nehéz árnyai:
Az Igének keres magyar igéket.
Látom, hogy küzd: az érdes szittyia nyelv
Megcsendíti-e Isten szép szavát?
És látom: győz, érdes beszédinek
Szálló századok adnak patinát.
Ó be nagyon kötve van Jézusához,
Félig ő viszi, félig Jézus őt,
Mígnem Vizsolyban végül megpihennek,
Együtt érve el egy honi tetőt.
Amíg mennek, a kemény fordítóknak
Tán verejtéke, tán vére is hull,
De türelmén és alázatán által
Az örök Isten beszél – magyarul.

Reményik Sándor

Készült a Miniszterelnökség, a Nemzeti
Együttműködési Alap és az Emberi Erőforrás
Támogatáskezelő támogatásával

